ARCHIEFJES

X

'Pette' BLAEVOET & Familie

te Izenberge

Marc VANDAELE

ARCHIEFJES

ARCHIEFJES – Pette BLAEVOET (1888-1985)

ARCHIEFJES

Hoe een dubbeltje rollen kan …

‘t Was in de jaren 80 dat we regelmatig met enkele getrouwen van de Franse cursus gingen fietsen in de WESTHOEK. Als startplaats werd soms geopteerd voor **Beveren-aan-den-Ijzer**, soms voor het mooie dorpje **Izenberge**, beiden dorpjes nabij de Franse grens. Dikwijls staken we **“de schreve”** over in de richting van Hondschoote, Warhem, Sint-Winoksbergen… Voor mij een tamelijk goed bekend gebied aangezien een deel van mijn ‘roots’ zich in deze streek bevindt : moeder was van **Proven** en in mijn jonge jaren ging ik er af en toe in vakantie. Ik logeerde toen bij mijn peter, **Urbain Savaete**, gehuwd met **Ida Castryck**, de zus van mijn moeder. Ida en Gerarda waren immers de dochters van de smid van Proven, **Jules Castryck**, wiens smidse gelegen was naast de brouwerij van **Karel Verfaillie**, van het toen bekende **Leopold White Star**. Herberg “De Kroon” van mijn peter, bevond zich op de “Platse”, op de hoek van de Blokweg. Ik ging er spelen met mijn neefje Guy en met zijn vriendje **‘Djee’ Elslander.**

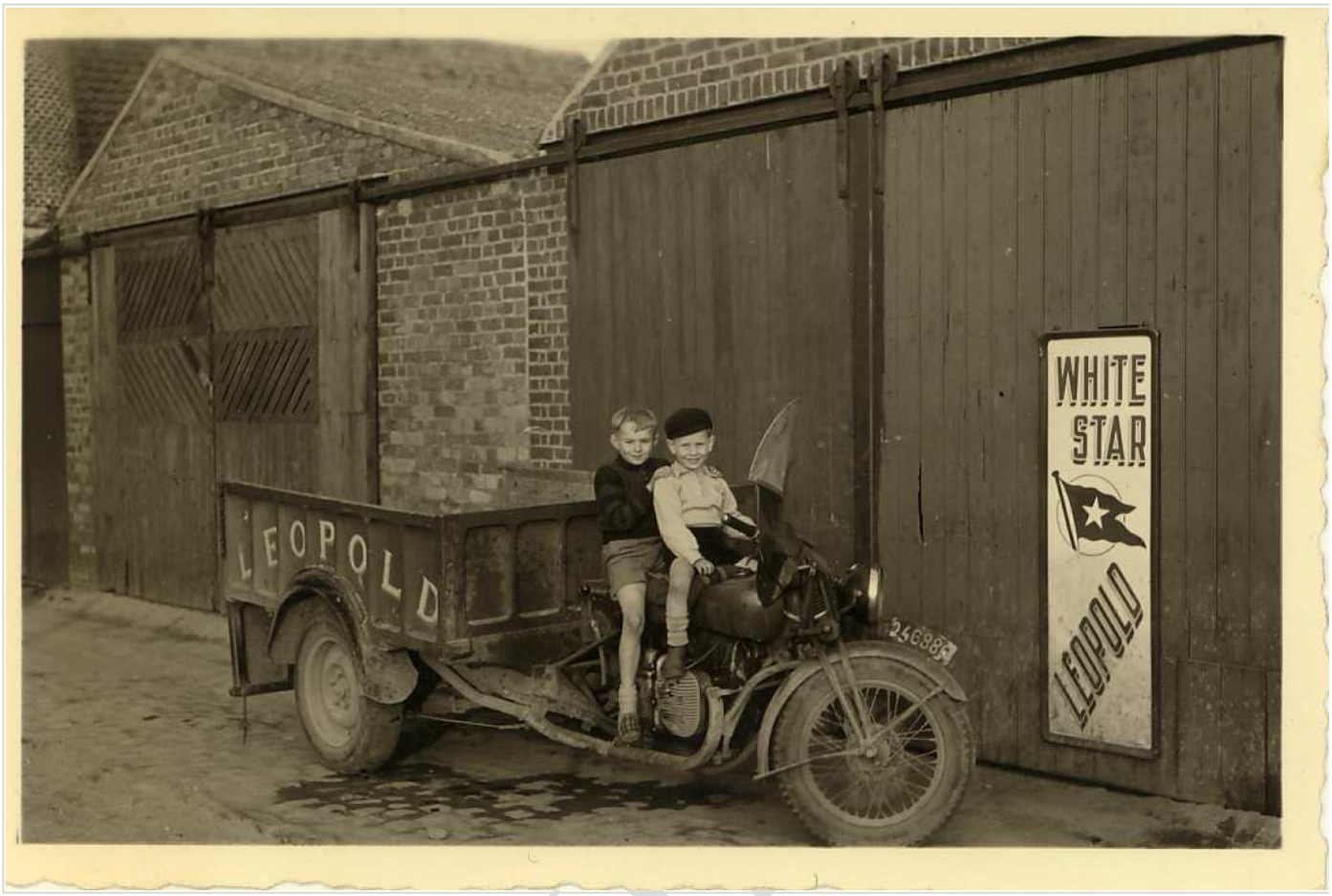

Een stukje Provense geschiedenis : "Djeetje" Elslander en Guytje Savaete op de moto van "Djee Wuppe". Die foto staat hier niet zòmaar; er wordt naar verwezen wanneer sprake zal zijn over de 'motorisatie' van het Tweede Lansiersregiment (militaire periode van Albert Blaevoet).

Was het niet in Proven dat ik verbleef, dan werd een stukje schoolvakantie doorgebracht op de hoeve in **Beveren-aan-den-Ijzer**, bij tante Maria - de oudste zus van Gerarda - en haar man, nonkel **Michel** (**Beddeleem**). Rondtoeren in dat stukje Westhoek was dus steeds een plonsje in de jeugdsouvenirs.

Ingeval de startplaats in **Izenberge** was, dan liepen we eerst nog even binnen in de mooie kapel van Izenberge. Waren er 'nieuwelingen' in de fietsersgroep, dan werd ook nog eens kennis gemaakt met het openluchtmuseum "Bachten de Kupe", of wat verder - aan de overzijde - de grote loods van **Pette BLAEVOET**. De welbekende Izenbergse **kunstenaar** – eertijds foorkramer – stelde daar toen zijn mooie miniaturen tentoon. Het waren schaalmodellen van alle soorten karren, wagens, molentjes en bootjes, die zeer natuurgetrouw en heel kunstig door Pette waren nagemaakt. Sommige modellen waren te koop, zodat nu zeker een aantal van die kunstwerkjes de interieurs van Vlaamse huisgezinnen siert.

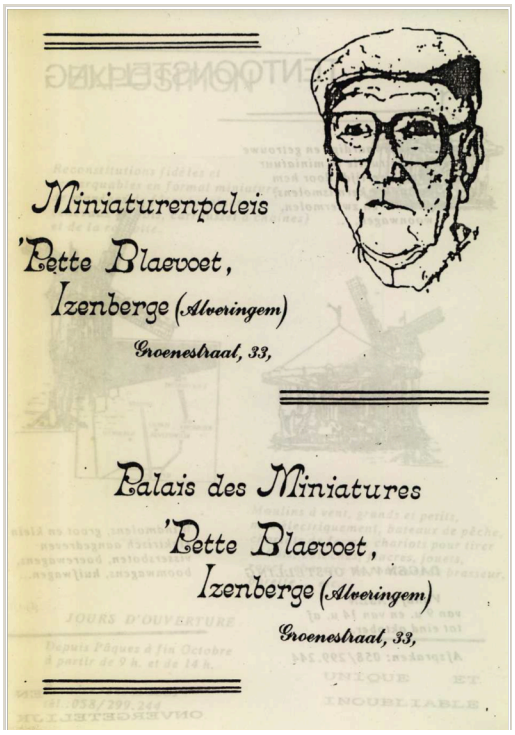

Eén van Pettes molentjes heeft met zijn grote wieken, jarenlang de sterkte van de wind laten horen in het tuintje van ons huis in de Meers (Brugge).

Wie de Westhoek kent, kan niet verwonderd zijn bij het horen van de naam 'Pette'. 'Petje' en 'Metje', zijn er gebruikelijke namen voor grootouders en voor peter en meter. 'Pette' – in plaats van Petje - zal wel te maken hebben gehad met de rijzige gestalte van Camiel.

Pette is overleden in **1985**. Het was met de zoon, **Albert**, dat we een babbeltje konden slaan in het atelier met tentoongestelde werkjes. Voor **Albert** en zijn vrouw, **Pharaïlde**, werd het op het einde ook té lastig en de hele verzameling werd in het jaar **2000** overgebracht naar het museum van de brouwerij **DE SNOEK** te Alveringem.

De tentoongestelde miniaturen in de loods te Izenberge.

In hun “oude dag” werden **Albert** en **Pharaïlde** gedurende jaren bijgestaan door mevrouw **Annie Dever**, hun ‘engelbewaarder’. Na het overlijden van Albert (2003) en van Pharaïlde (2009) werd een stuk Izenbergse geschiedenis afgesloten. Gezien het huwelijk kinderloos gebleven was, kwamen hun persoonlijke souvenirs, foto’s en geschriften - in overeenstemming met hun laatste wilsbeschikking - in het bezit van Annie die ze zeer zorgvuldig bewaarde. En daar begint een ander verhaal …

Jaren geleden, tijdens een autocartrip naar Parijs met de vrienden van de scouts, vertelde onze chauffeur, **Oscar**, over Pette Blaevoet en zijn werk. Oscar Danneel was immers de chauffeur van de firma **Reizen Suffis** (Poperinge) op wie ik altijd kon rekenen om onze reizen naar **Parijs** met de scoutsvrienden en de cursisten Frans ‘in goede banen‘ te leiden. Ons **Paris Insolite**-programma was het ontdekken van een niet zò bekend Parijs en dus moesten we ons wagen in minder bekende wijken. Een autocar in die nauwere straten was niet altijd evident en een ervaren chauffeur hebben, was geen overbodige luxe. Dikwijls was het doel van onze trips het bezoek aan monumenten die ikzelf had leren kennen dank zij de wandelconferenties met de heer **Marcel Banassat** (Historicus en Directeur van **Paris aux Cent Villages**) en de heer **Vincent de Langlade** (eveneens historicus en vooral gespecialiseerd in de Parijse kerkhoven). Oscar was daarvoor de geschikte man, en onze samenwerking, die een aanvang nam in de tweede helft van de jaren tachtig, ging door tot in 2012. Toen werd ik 70 en vond dat het hoog tijd werd om alle overblijvende tijd aan mijn **ARCHIEFJES** te besteden. Oscar kende reeds lang mijn grote interesse voor geschiedenis en aangezien Pette Blaevoet en Izenberge mij niet onbekend waren, vertelde hij mij over nagelaten documenten in Izenberge die mij zeker zouden interesseren. Als we nu weten dat **Annie** de echtgenote is van **Oscar**, dan is de cirkel rond. Ik kreeg de documenten ter inzage en in bewaring. Weer een nieuwe ontdekkingstocht was aldus begonnen. Met veel genoegen leg ik deze familiesouvenirs voor, in de mate ze een verrijking betekenen voor de plaatselijke geschiedenis. Dank zij de foto’s, brieven en documenten van de familie **Blaevoet**, wordt het beeld dat we hebben van de twintigste eeuw in onze gewesten, eens te meer verder verfijnd en vervolledigd. Internet zal zorgen dat ze het daglicht zien. Hun eindbestemming zal later een veilig onderkomen vinden in de archieven van Stad of Provincie. Spijtig dat **Pette, Albert** en **Pharaïlde** hun

ARCHIEFJES

'familieverhaal' niet meer hebben kunnen lezen; ze zouden niet weinig fier geweest zijn, hadden ze geweten dat 'hun' geschiedenis een aanvullend element zou uitmaken van DE Geschiedenis'.

LEVENSVERHAAL VAN EEN KLEINE FAMILIE …

Voor wie alles wil weten over **Pette**, kan terecht in het boek dat de **pastoor** van Izenberge, **Louis Vanheule,** schreef over zijn vriend : **Pette Blaevoet vertelt.** Het mooie werk van pastoor Vanheule (1975), geschreven in de streektaal, heeft echter het nadeel dat het weinig toegankelijk is voor 'niet-Westhoekers'. In zijn 'Verantwoording' geeft de auteur aan hoe het werk tot stand is gekomen en welke inspanningen het gevergd heeft om tot dit resultaat te komen. De taal van Pette wordt er 'fonetisch' weergegeven. Voor iemand met Provense roots – die daarenboven 'Vlamsche lessen' had gevolgd in Warhem - is dat niet zo'n groot probleem, maar het constant 'decoderen' vraagt wel enige inspanning. Moeilijker – om niet te zeggen 'onmogelijk' - is het voor wie het West-Vlaams niet 'beheerst'.

Pette Blaevoet vertelt. - ***L. Vanheule*** *(pastoor te Izenberge)*

Heembibliotheek "Bachten de Kupe" D1975/2131/2 - offsetdruk VITA, 9750 Zingem

Curriculum Vitae

In het familiealbum steekt de foto van een kader, voorstellende de ouders van **Camiel Blaevoet** : **Hippolyte Edmondus Blaevoet** en **Gentille Maria Vandenberghe.** Het is het soort kader dat we terugvinden in bruine cafés, in gezelschap van een ingelijste **'God ziet U, hier vloekt men niet!',** of **'Beteugeling van de dronken-schap'.** Soms is die nostalgie nog aangevuld met oude kruisbeelden, heiligenbeelden, een mariabeeld onder stolp … kortom, een deeltje woondecor van onze grootouders of overgrootouders. Dan niet te vergeten dat de foto dateert van het begin van de 20ste eeuw.

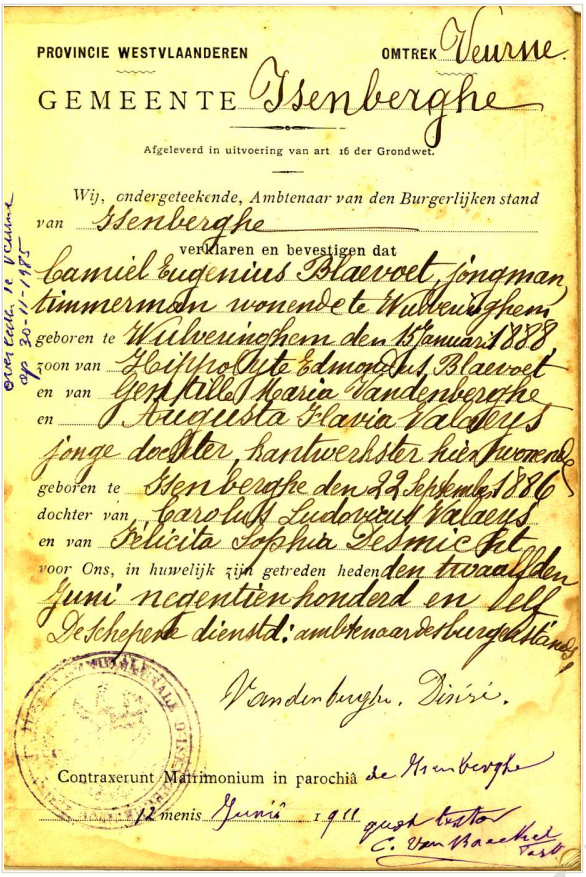

PROVINCIE WESTVLAANDEREN OMTREK Veurne

GEMEENTE Izenberghe

Afgeleverd in uitvoering van art 16 der Grondwet.

Wij, ondergeteekende, Ambtenaar van den Burgerlijken stand van Izenberghe verklaren en bevestigen dat

Camiel Eugenius Blaevoet jongman timmerman wonende te Wulveringhem,
geboren te Wulveringhem den 15 januari 1888
zoon van Hippolyte Edmond Blaevoet
en van Gentille Maria Vandenberghe
en Augusta Flavia Valaeys
jonge dochter, kantwerkster hier wonend
geboren te Izenberghe den 22 September 1886
dochter van Carolus Ludovicus Valaeys
en van Felicita Sophia Desmicht
voor Ons, in huwelijk zijn getreden heden den twaalfden Juni negentienhonderd en elf
De Schepen dienstd. ambtenaar der burgerstand
Vandenbergh. Diriré.

Contraxerunt Matrimonium in parochiâ de Izenberghe
12 menis Junio 1911 quod testor C. Van Baeckel Past.

Camiel Eugenius Blaevoet werd geboren op 15 januari 1888 te Wulveringem en woonde er tot zijn huwelijk met **Augusta Valaeys**. Hij was *'jongman, timmerman'* wanneer hij op 12 juni 1911, te Izenberge, in de echt verbonden werd met *'Augusta, Flavia Valaeys, jonge dochter, kantwerkster, hier wonende'*. Izenberge had toen nog de schrijfwijze **Isenberghe** en de gemeente behoorde tot de **omtrek** VEURNE. Onderaan nog de plaats en datum van het huwelijk, in het Latijn opgesteld, zoals in de parochieregisters

In de documenten bevindt zich deze mooie prentkaart van Izenberge, die Camiel gestuurd heeft naar zijn verloofde, Augusta Valaeys. Augusta verbleef toen bij

Achille Valaeys - 1ste Wachtmeester der Gendarmerie te Dendermonde . De tekst luidt : *Voor Augusta*. De poststempel vermeldt *Wulveringhem 18 avril* maar het jaartal is onduidelijk. Gezien de kaart verstuurd werd vanuit Wulveringhem, waar Camiel woonde, en gericht is aan Augusta - die bij haar oudere broer verbleef te Dendermonde - zal hij dus dateren van vòòr het huwelijk, in juni 1911.

Camiel had zich als timmerman in **De Panne** geïnstalleerd. Een factuur van het toen bekende Brusselse MAISON HELLINCKX, 50 Rue des Pierres, voor de aankoop van 3 *burins* (burijnen = beitels met v-doorsnede), 3 *coudées* (holle houtbeitels, wat gebogen) en 5 *gouges* (holle houtbeitels), toont aan dat hij kieskeurig moet geweest zijn bij het aankopen van zijn gereedschap.

Op 23 september 1913 werd in het jonge gezin een eerste zoontje geboren : **Sylveer**, Robert. Het kindje overleed een kleine maand nadien. Wanneer de Eerste Wereldoorlog uitbrak (4 aug. 1914), was Augusta opnieuw zwanger en op 27 januari 1915 kwam de kleine **Albert** - Karel - Cornelius Blaevoet ter wereld. Camiel werd niet gemobiliseerd, zodat hij verder zijn beroep kon uitoefenen.

In het boek van **pastoor Vanheule** vertelt Camiel (Pette) hoe hij er zich in 1908 ‘uitgeloot’ had. Er zich ‘uitloten’ was een mijlpaal in het leven van een jonge man en werd meestal in de herberg ‘bovenmaats’ gevierd. Het gelukbrengend lot werd dan dikwijls als een relikwie bewaard. Sommigen ruilden hun gunstig lot tegen een flinke som geld.

Tientallen jaren geleden kocht mijn echtgenote nog een dergelijk souvenir op de Brugse ‘proengelmarkt’ : de ‘gelukkige’ had zijn foto en het lotnummer laten inkaderen, echter zonder zijn naam erbij te vermelden.

Aanvankelijk vrijgesteld van militaire dienst werd Camiel in **1916** toch opgeroepen. Dankzij de documentatiedienst van het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, kwam ik meer te weten over het militair verleden van Camiel. Hij maakte deel uit van het speciaal contingent (Contingent Spécial), dit als gevolg van de besluitwet van 21 juli 1916. De geneesheer van de ‘Commission de Recrutement’ (‘Commission’ die toen gevestigd was in de villa Sans-Gêne, Konijnenweg, in De Panne) verklaarde hem ongeschikt voor Infanterie en

ARCHIEFJES

Cavalerie (13 oktober 1916). Zijn actieve dienst begon op **1 februari 1917** en Camiel werd naar het 'Centre d'Instruction' Nr 6 gestuurd (Valognes). Op 6 maart 1917 ging hij over naar het 'Centre d'Instruction' van de Artillerie (in **Eu** – Seine Maritime). Een document in zijn dossier – door Camiel ondertekend - bewijst dat te Eu, op 13 maart 1917, de militaire wetten werden voorgelezen door brigadier Ryckeboer, in tegenwoordigheid van twee getuigen. In april 1917 werd hij toegewezen aan het 1ste Regiment Zware Artillerie en kwam aldus in juli 1917 aan het front. Vanaf 5 februari 1918 behoorde hij tot het 16de Regiment Artillerie. Na de wapenstilstand bleef Camiel nog onder de wapens en begin februari werd zijn regiment naar Duitsland gestuurd (Krefeld). Na twee maanden – volgens eigen zeggen – is hij teruggekomen naar Etterbeek. In ieder geval was hij op 26 augustus 1919 met **'congé illimité'**.

Het jonge gezin in 1916-17 : Camiel, Albert en Augusta.

Augusta heeft de typische haartooi van haar jonge jaren : de 'chignon' van de jaren 1900. Het was de haartooi van heelwat dames in die periode.

Dat is de officiële taal van het militair dossier. De manier waarop Camiel aan pastoor Vanheule vertelt hoe hij uiteindelijk bij de artillerie belandde, is effenaf 'kostelijk' te noemen. In Valognes moest hij bakjes maken voor de

soldatenkeuken en wanneer vrijwilligers gevraagd werden voor de artillerie stelde hij zijn kandidatuur, samen met een vriend van Wulveringem ; zoals hij zelf verklaarde aan pastoor Vanheule, waren ze ‘s anderendaags al op weg naar **Eu** (stadje aan de Bresle, nabij **Le Tréport** – Seine-Maritime - p. 105/106).

Pette (tweede van links, met zaag in de hand). Een foto die al toont dat men de vaardigheid van een timmerman als Camiel kon gebruiken.

In ieder geval – volgens zijn ‘vertellementen’ – heeft Camiel het niet té lastig gehad in Frankrijk. Ook ‘aan het front’ ging het er blijkbaar niet zo slecht aan toe : Pette kwam terecht in Leisele en Stavele en mocht regelmatig naar huis gaan. Als timmerman kon hij zich zowat ‘onmisbaar’ maken bij zijn oversten, hetgeen zijn militaire dienst wel ‘draaglijk’ maakte. De vele fratsen die hij uithaalde geven ook een idee van het ‘andere’ soldatenleven aan het front. We weten dus niet of Pette zòveel met de echte artillerie in aanraking is gekomen. Hij heeft **twee frontstrepen** bekomen (10 november 1920 – Décision du commandant de la 4 DA) voor de 19 maanden ‘présence au front’ en voor de 5 maanden ‘à l’arrière’. Er moet ook bij vermeld worden dat Pette verscheidene ‘oorlogsonderscheidingen’ bekomen heeft, waaronder het **Vuurkruis**.

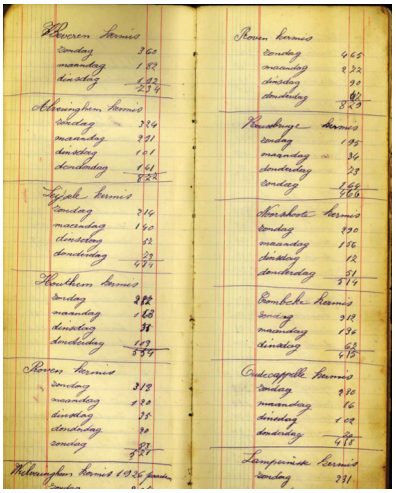

Kort na de wereldoorlog begon een nieuwe fase in het leven van Camiel en Augusta. Camiel installeerde zich als timmerman in Izenberge, schafte zich een oude paardenmolen aan en knapte die volledig op. Het werd een avontuur dat bijna vijftig jaar zou duren. Eenmaal de winter voorbij, werd het een rondtrekken met de kermismolen in de dorpen van de Westhoek. *In het 'grote boek' werden dan de inkomsten zorgvuldig genoteerd : Proven kermis, Houthem kermis …*

Een eerste verrassing - bij het doornemen van Pette Blauvoets foto's - was zijn kermismolen te zien op de dorpsplaats van **Proven**. Doorheen de molen, aan de rechterzijde, bemerkte ik de smidse van mijn grootvader, **Jules Castryck**.

Provenkermis **-** *Eens te meer geen vermelding van plaats en datum te bekennen, dus maar kijken naar de kledij van de kinderen.*
De ***smidse****, met Jules Castryck, zoon Joseph en dochters Ida en Maria (± jaren 23-24).*

Behalve de 'Paardenmolen' kwam er nadien nog een attractie bij : de 'Zwaaimolen' of 'Zwiermolen', of 'Zwierels'.

In het archief van Camiel Blaevoet steekt onderstaande foto van een huwelijk in de familie. Waarschijnlijk te situeren begin jaren 1920. De mode neemt heel schuchter de richting van de emancipatie. De haartooi krijgt al iets van 'la garçonne'. Wat later is er de 'charleston'. De personen rechts, gezeten, zijn de ouders van Camiel (Pette) : Gentille Vandenberghe en Hippolyte Blaevoet. Bij hen staat hun kleinzoon, de kleine Albert. Camiel en Augusta zien we links boven. De haartooi van Augusta zal haar steeds gemakkelijk herkenbaar maken.

Achteraan L : Augusta en Camiel Vooraan R: de ouders van Camiel + Albert

Zoon ALBERT

Geboren in januari 1915 – in het begin van de Groote Oorlog – groeide In het gezinnetje van Camiel en Augusta, de kleine Albert op 'van takje tot boompje'. Naarmate hij groter werd, nam Albert steeds meer deel aan het drukke leven van zijn vader, zodat timmerwerk en visverkoop in de lange wintermaanden, en rondtoeren met de kermismolen in de zomer, de bezigheden gingen uitmaken van de jongeling.

Drie foto's uit de souvenirdoos illustreren drie fasen uit zijn jonge jaren : het marinepakje van de Plechtige Communie, de burgerkledij en het militair uniform.

Pure nostalgie ...
In 't Kapelhof
by Edw DEGRAEVE
Voerman
met een **Chevrolet Sedan**
model 32 voor de deur.
Pette en Albert waren er zeker goed bekend …
Op de volgende foto zien we **Albert** met deze 3 personen, waarschijnlijk in de tuin.

*Albert in gezelschap van de bazin van **het Kapelhof,** haar dochters en … ?. Albert staat te midden van het 'vrouwvolk', achteraan. Rechts zien we Pette.*

*Weg! is **het Kapelhof** van Voerman Degraeve. Weg! de Chevrolet Sedan model 32. Weg! zijn alle 'acteurs' van vorige foto. Wie in Izenberge komt, merkt algauw dat de moderne tijd ook hier zijn intrede heeft gedaan.*

***Jaren 30** - Albert bij een van de kermiswagens (zeker een overblijfsel van W.O. I – zie volle banden).*
De kermisactiviteiten waren niet over het ganse jaar verspreid. Tijdens de lange winters werd het materieel onderhouden en was er nog een bijkomende vishandel.

Het spreekt vanzelf dat het onmiddellijk contact met dat werkelijk beroepsleven van zijn vader – houtbewerking, paarden mennen en techniek – een invloed zou hebben op Alberts volgende levensfase : **legerdienst.**

Vanaf 15 juli **1935** moet hij zijn militaire dienstplicht vervullen en volgens de documenten in het archief van Pette Blaevoet, maakte Albert deel uit van het 2de Regiment Lansiers - 2de Groep - Escadron Motocyclistes. Hij was gekazerneerd in Etterbeek.

Wie spreekt over lansiers, spreekt over paarden en over lansen. Daarbij komt automatisch het beeld op van de Ulanen van 1914 waarover mijn vader zo dikwijls vertelde. Albert heeft dus een opleiding gehad van cavalerist.

Nevenstaande foto toont ons Albert als echte lansier. De lans is hier verdwenen en vervangen door een sabel. Dit zal wel de kazerne van Etterbeek zijn.

Zijn militair dossier vermeldt dat op 1 februari 1936 Albert geassimileerd werd met de graad van brigadier-telefonist-telegrafist.

Waarschijnlijk zal onderstaande foto er iets mee te maken hebben. We zien dat de manschappen uitgerust zijn met alles wat een telegrafist-telefonist nodig heeft: Albert heeft het hoofd in de seinvlag en links van hem houdt de milicien de hoorn aan het oor. Links, op diezelfde tweede rij, heeft de soldaat het apparaat op de knieën. De foto is duidelijk gemaakt in de winter en zeker bedoeld om als pelotonsouvenir te worden bewaard want de commandant is er aanwezig.

ARCHIEFJES

Tijdens de opleiding motorrijder kwam zijn vroeger verworven technische kennis goed van pas. De milicien die voorheen de vrachtwagens had bestuurd om met de kermiswagens van dorp naar dorp te rijden, zal daarbij zeker ooit geconfronteerd geweest zijn met motorpech, zodat motoronderhoud voor hem geen nieuwigheid zal geweest zijn. In de herfst van 1936 ontvangt hij het bewijs dat hem geschikt acht om een FN-motorrijtuig te besturen en te onderhouden.

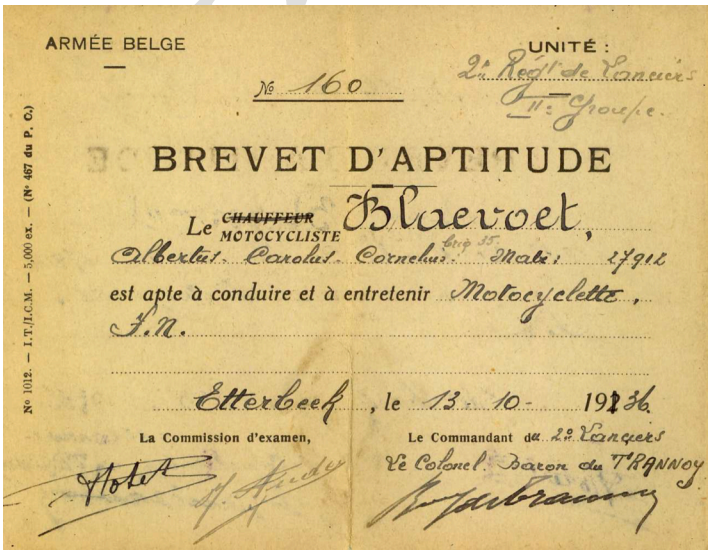

ARMÉE BELGE

UNITÉ : 2e Regt de Lanciers IIe Groupe.

№ 160

BREVET D'APTITUDE

Le ~~CHAUFFEUR~~ MOTOCYCLISTE Blaevoet,

Albertus Carolus Cornelius brig 35 Matr: 27912

est apte à conduire et à entretenir Motocyclette, F.N.

Etterbeek, le 13 - 10 - 1936

La Commission d'examen,

Le Commandant de 2e Lanciers

Le Colonel Baron du TRANNOY

N° 1012. — I.T./I.C.M. — 5.000 ex. — (N° 467 du P. C.)

Zijn 'Brevet d'Aptitude' is gedateerd 13 oktober 1936, draagt het nummer 160 en vermeldt dat 'Le moto-cycliste Blaevoet Albertus, Carolus, Cornelius brig 35 Matr: 27912 est apte à conduire et à entretenir Motocyclette, FN'. Het document werd ondertekend door Le colonel Baron du Trannoy.

In de jaren dertig, met de machtsovername van Adolf Hitler (1933), heerste in Duitsland het revanchegevoel wegens hetgeen bepaald was geworden in het 'Diktat von Versailles'. Nazi-Duitsland zette alles in op de vorming van een modern leger en kon aldus de politieke druk opvoeren in Europa. De Westerse democratieën konden de tred niet volgen en werden voortdurend gedwongen de eisen van Hitler te aanvaarden. Het begon al met de bezetting van het Rijnland (1936). Zelf was ik in het midden van de jaren zestig gekazerneerd in **Ossendorf**, een voorstad van Keulen, en de kazerne was in de vroege nazi-tijd gebouwd geworden als zogezegd 'hospitaal', met het oog op de onmiddellijke ingebruikneming door de troepen bij het overschrijden van de Rijn. Op 7 maart 1936 bezetten de Duitse troepen het gedemilitariseerde Rijnland en het 'hospitaal' werd een **Flak**kazerne (Flak staande voor Flugzeugabwehrkanone = luchtafweer).

Voor het Franse leger had De Gaulle destijds al gewezen op de noodzaak van de tank. De 'cavalerie' of 'ruiterij' of 'paardenvolk', behield wel zijn naam, in die tijd, maar men zag de noodzaak in, over te schakelen naar het gemotoriseerde voertuig. Het leger moest sneller en minder kwetsbaar worden.

Om meer te weten te komen over het regiment van **Albert Blaevoet**, en beter de nagelaten foto's te interpreteren, was ik genoodzaakt wat meer gespecialiseerde litteratuur door te nemen en dat vond ik op het internet, in het werk van Commandant **Guy STASSIN** : CAVALERIE MOTORISEE 1 - MOTORISATION et MOBILISATION 1935-1939. Daar las ik dat **1935** - dat is de 'klasse' van Albert - het jaar is van de reorganisatie en van de vernieuwing. Via 'escadrons de motocyclistes' en sidecars zal de cavalerie evolueren naar de pantservoertuigen.

Hiernaast een foto die ons duidelijk een idee geeft van de uitrusting van het gemotoriseerde 4de escadron. De man op de moto is Albert Blaevoet. Iemand heeft aangeduid dat het gaat over een oefening in de maand juni, 1936, Kamp van Elsenborn.

Op bladzijde 90 van het nauwkeurig gedocumenteerd werk van Commandant **STASSIN** staat een identieke moto afgebeeld zoals die van Albert (blz. 16): het is een Sarolea ééncylinder 600 cc. Er wordt ook aangeduid dat de gangbare motomerken in de Cavalerie de nationale merken Sarolea, FN en Gillet waren.

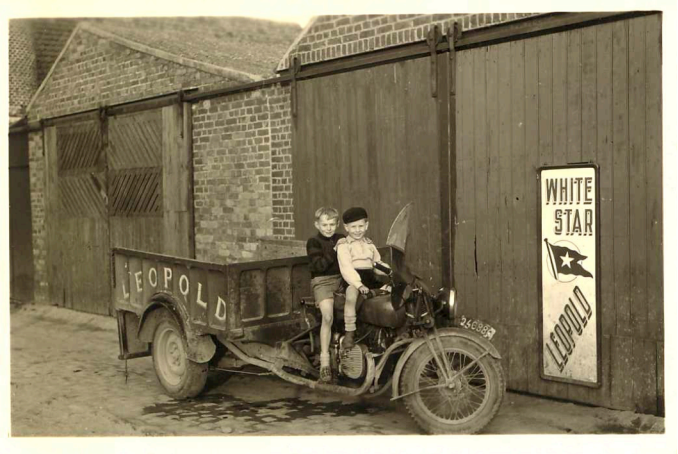

Op de bladzijde 95 gaat het over TRICARS met een afbeelding van de 'TRICAR FN pour ravitaillement - Essence'. Als we nu even terugkeren naar de foto van pagina 2 van **PETTE BLAEVOET**, dan zien we waar **White Star** - na de oorlog - zijn 'Tricar' vandaan haalde.

Een foto van het escadron 'motocyclistes' voor de leeuw van de stuwdam van de Gileppe (1936). We herkennen Albert Blaevoet op de eerste rij, vijfde van rechts.

De uitrusting met de hoge helm lijkt wat komisch en doet me denken aan de 'zwaantjes' (bereden politie) die rondtoerden op hun blauwe Harley Davidsons 1000 cc, de jaren na de oorlog.

Nog een souvenir uit het jaar 36. Albert (met de motorhelm aan de hand), zijn collega 'moto-cycliste' (op de tank, met motorhelm onder zijn jas?), de twee bemanningsleden van de tank en de overste tijdens een rustpauze. Een beetje speurwerk wees uit dat het hier om de T15 gaat, een lichte verkenningstank waarvan het 2de Regiment Lansiers er zes toebedeeld kreeg.

Een legersouvenir zoals iedereen er een heeft die ooit legerdienst heeft moeten doen. De fotograaf heeft er bijgeschreven dat het gaat om de 'chambrée du 4e escadron' en de foto werd genomen in 'octobre 1936' d.w.z. op het einde van zijn militaire dienstplicht. Albert vinden we links boven, met kwartiermuts op. In januari 1937 gaat hij met 'onbepaald verlof'. Dat verlof zou in de toekomst verscheidene keren onderbroken worden. Feit is dat hij tot die 'historische' lichting van 1935 behoord heeft, toen de 'motorisatie' concrete vormen aannam.

Albert Blaevoet is niet ongevoelig gebleven voor vrouwelijk schoon en heeft zijn wederhelft gevonden in de persoon van **Pharaïlde Devriendt** .

In het boek van pastoor **Vanheule** zegt Pharaïlde dat ze Albert al kende van jongsaf en dat ze niet zeer lang 'in kennis' geweest zijn. Albert is teruggekomen van zijn 18 maanden legerdienst (15 juli 1935 - 15 januari 1937) en ze zijn in het huwelijk getreden op 18 februari **1938**. Wie de verloofden te Alveringem in de echt verbonden heeft is pastoor Baelden, bijgestaan door kapelaan **Cyriel Verschaeve.**

Pharaïlde bracht meteen ook haar geschiedenis mee … Geboren op 7 november 1914 te Avekapelle, waren haar ouders gevlucht en hadden zich te Alveringem gevestigd, te Fortem, aan de brug. Enkele mooie familiefoto's uit de ouwe doos brengen alles weer tot leven …

*Het gezin **Marcel Devriendt** (± 1916) met v.l.n.r. Mama Devriendt (Hortentia Van de Meersche) met de kleine Pharaïlde (1914-2009) op de schoot, Rachel (1910-2002), Romain (1911-1992), Gentilla (1907-1984) en papa Devriendt.*

Hetzelfde gezin vinden we terug op een speciale, charmante foto van ± 1930 : papa, de zoon en de drie dochters + een neefje (?) hebben plaatsgenomen in een ‘auto’, in de studio van een fotograaf (of was het in een kermistent?) Het decor situeert zich in volle natuur. We zien duidelijk dat de auto in ‘trompe l’oeil’ geschilderd is op een plankenbord : de naden zijn lichtjes zichtbaar en achteraan eindigt het bord op bruuske wijze om over te gaan in het decordoek. Met wat verbeelding zien we, achter de ‘auto’, de ganse familie recht staan, met de benjamin die hoogstwaarschijnlijk een voetbankje gekregen heeft. Aan het stuur : Romain. Pharaïlde, Rachel en Gentille en papa Devriendt zijn gemakkelijk te herkennen. Mama Devriendt is er niet. Wie is die benjamin? Een neefje? Het doet denken aan de kermiskramen van weleer waar een decor was opgesteld waarin openingen waren aangebracht ; de klant hoefde slechts zijn hoofd door de opening te steken en de fotograaf op de ontspanner te drukken, om er een onvergetelijke souvenir aan over te houden.

In het jaar **1938** was de politieke spanning in Europa weer hoog opgelopen. Er waren de **Anschluss** van Oostenrijk en de akkoorden van **München**. De Belgische regering had het zelfs nodig geacht op het einde van september het leger te mobiliseren. Die mobilisatie duurde maar enkele dagen. In **1939** ging Hitler nog een stap verder in Tsjechoslowakije. Tot dusver was alles verlopen zonder militaire reactie van de democratieën. Uiteindelijk gaf de Führer het bevel Polen binnen te vallen (1 sept.) en de Duitse gebiedsuitbreiding ging verder onder oorlogsomstandigheden. De onmacht van de Poolse cavalerie tegenover het gemotoriseerde Duitse leger is bekend. Fransen en Britten verklaarden de oorlog op 3 september 1939.

Die onrustige toestand weerspiegelt zich in de lijst 'Mutations' die terug te vinden is in het militair dossier van Albert. Hij wordt met 'Congé illimité' (onbepaald verlof) gestuurd op 15 januari 1937, einde van zijn legerdienst. 'Rentré de congé illimité' op 23 september 1938. Opnieuw in 'Congé illimité' op 3 oktober 1938. (akkoorden van München zijn gesloten, gevaar is geweken, cfr. Chamberlain : "Here's the paper …!") Wordt weer opgeroepen op 19 maart 1939 (Duitsland is Tsjechië binnengevallen en heeft het ingelijfd). Opnieuw 'Congé illimité' op 2 april 1939 (oorlogsgevaar geweken). 'Rentré de congé illimité' op 30 mei 1939. 'En congé sans solde' op 25 juni 1939. 'En conge illimité" op 27 juni 1939.

Gedurende die verscheidene mobilisatieperiodes was het zeker de moeite waard om er fotografische herinneringen aan over te houden. Nevenstaande foto - zonder vermelding van WAAR en WANNEER – toont ons Albert (achter de auto), een vriend en nog een dame. De wagen kan geïdentificeerd worden als zijnde een **Chevrolet Master 4-Door Touring Sedan 1938**. Bijgevolg moet de foto wel gedateerd worden rond 1938 - 1939. Het zal waarschijnlijk wel een foto zijn uit de mobilisatieperiode van 1939 zijn, periode die zal uitlopen tot het begin van de oorlog.

Tijdens de laatste augustusdagen van 1939 is het Belgisch leger opnieuw gemobiliseerd geworden en - volgens degenen die het beleefd hebben - verliep het wat beter dan het jaar ervoor. In hun boek “België in de Tweede Wereldoorlog - Deel 10 - blz. 21 en volgende”, schetsen de professoren Luc De Vos en Frank Decat een levendig beeld van die mobilisatie tijdens de **‘Schemeroorlog’**, term die ik zelf ontdekte aangezien ik altijd gelezen en gehoord had over de “Drôle de guerre”. Voor Albert is **1 september 1939** de dag waarop hij uit zijn ‘onbepaald verlof’ terugkomt en – zoals het staat in zijn militair dossier – overgaat naar het eskadron **Wielrijders** van de **12de Infanteriedivisie**. De postkaarten in de doos laten ons toe de verscheidene etappes te volgen.

Wanneer we de cantonnementen van het Escadron Cyclistes 12de Infanteriedivisie onder de loep nemen tijdens deze mobilisatieperiode, dan raadplegen we opnieuw het werk van commandant **Stassin : Cavalerie Motorisée - Volume 1**.

Zo weten we dat Albert te Gent gemobiliseerd werd en een tijd verbleven heeft te Semmerzake. Op een ongedateerde prentbriefkaart met de ‘kerk van **Semmersaeke**’, schrijft Albert : *Ik ben terug verandert van logement.* Hij vraagt aan zijn vrouw naar onderstaand adres te schrijven :

brig. A. Blaevoet - Escadron Cyclistes 12 DI-BPS 17. De BPS 17 zou verwijzen naar het nummer van het postbedelings-kantoor van de 12de Infanteriedivisie.

Op **24 oktober 1939** stuurt hij een prentbriefkaart met het station (‘de statie’) van **Kessel**. Die kaart draagt het nummer 5. Albert schrijft : “*… Ik heb al dikwijls goeste gehad achter panharing. ‘t Is te hopen dat er zullen zijn als ik*

de naaste keer kom. Mamatje wel bedankt voor uw briefje en courage, ge zult weldra weer helemaal genezen zijn." Als N.B. staat vermeld : *De pijl (rechts, aan de rand) duid op een klein haar aan waar wij slapen en wat verder in de straat is onze bureau waar we nu zoogenaamd zitten en de wacht doen, totdat alleman weg is dan slapen we gelijk de rozen."* De rauwe werkelijkheid is dat Augusta niet meer zal genezen. Pette vertelt over de ziekte van zijn vrouw, die getroffen werd door een beroerte, gedeeltelijk verlamd was en langzaam begon te dementeren. Acht jaar nadien zal Augusta overlijden. In de briefwisseling van Albert merken we de affectie voor zijn moeder.

In een kaart van **27 oktober** 1939, de St-Lambertuskerk te **Kessel** voorstellende, gaat het over zaken (verzekeringsproblemen) die geen oplossing gekregen hebben wegens het spoedig vertrek van Albert.

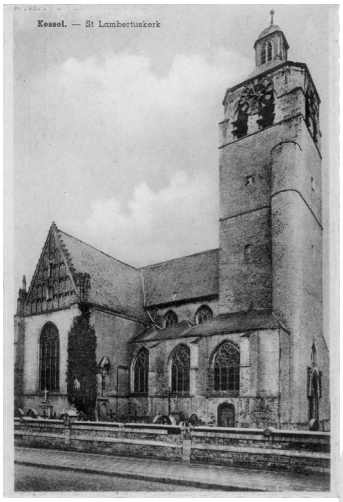

St-Lambertuskerk **KESSEL** Molenhoek (Uitg. Wwe Vanden Bergh)

Op zondagavond **29 oktober** verstuurt Albert een prentbriefkaart - Molenhoek te **Kessel** - met getypte tekst. Zoals gewoonlijk wordt eerst goede ontvangst van brieven aangekondigd, dan volgt nieuws over de gezondheidstoestand en tenslotte iets over het weer : *T'is te hopen dat het alzoo zal blyven, hé papa want 't is geen leute om te leuren in zulk weder*. Hier wordt allusie gemaakt op de vishandel. *Ik zie ook dat ge den orgel afgebroken hebt om er een toog van te maken …* Niet te vergeten dat Camiel (zijn vader) een volleerd timmerman was.

De tekst op een typische soldatenkaart, gedateerd **27 november**, luidt als volgt : *Teergeliefde mama, papa en vrouwtje, Ik schrijf u*

rap nog eens voor de laatste maal uit Kessel. Ik moet hier schrijven bij het licht van een bougie want er is geen électrique meer, waarschijnlijk door den wind …

In het begin van maart **(1 maart 1940)** bevindt Albert zich in de kazerne **Majoor Blairon** te **Turnhout** en schrijft : … *Maar naar ik gehoord heb zijn wij hier toch voor niet lang, ik geloof dat wij hier rond den 12den vertrekken, het kan niet te rap gaan. Ik kom dus woensdagavond af (als er natuurlijk niets meer in de weg komt) …*

We kunnen lezen in het werk van Commandant **Guy Stassin** dat op 9 mei, het Escadron Cyclistes gecantonneerd was in **Wommelgem.** In Alberts brieven vanuit Stalag XVII komt 'Wommelgem' inderdaad tweemaal voor : Albert heeft, waar hij gelogeerd was, een koffer met persoonlijke spullen achtergelaten. Ze zijn immers 's nachts opgeroepen geworden om zich naar **Schilde** en **Oelegem** te spoeden, hun stellingen aan het Albertkanaal. Ons land is nu in een stroomversnelling terechtgekomen. Het Belgisch leger moet wijken onder de grote overmacht en de divisies worden teruggedrongen van de ene verdedigingslinie op de andere. Voor het eskadron wielrijders van de 12de infanteriedivisie heeft een belangrijke confrontatie met de Duitsers plaats op **17 mei 1940**. Het militair dossier van Albert heeft – i.v.m. mei 1940 - niet veel meer informatie opgeleverd dan ik al had. Wel kwam ik te weten dat hij werd voorgedragen voor de decoratie 'lion vermeil' (gulden leeuw) om de volgende reden : *Au cours d'une contre-attaque à Duffel, le 17 mai 1940, s'est offert à deux reprises pour assurer, à travers les lignes enemies, la liaison avec un peloton avancé combatant isolément ; a accompli courageusement sa mission.* Albert zou dus, tijdens een tegenaanval te Duffel op 17 mei 1940, zich vrijwillig aangeboden hebben om, doorheen de vijandelijke linies, de verbinding te verzekeren met een vooruitgeschoven peloton dat, afgezonderd, zich verder verdedigde tegen de vijand. Hij heeft zijn opdracht op moedige wijze volbracht .

Het eskadron Wielrijders van de 12de infanteriedivisie trekt zich terug en gaat in reserve te **Bellem** van 19 mei tot 24 mei. Er is dus weinig te melden tijdens deze dagen.

Een laatste kaart toont ons waar Albert ingekwartierd is in de gemeente **Lotenhulle**. De kaart is niet gedateerd ; er is geen sprake van vijandelijkheden.

ARCHIEFJES

Op de keerzijde is vermeld dat …

x = de hoek der herberg waar wij slapen
xx = de post
>---> de pijl wijst naar het huis waar wij de wacht aan de telefoon doen
0 = de tramstatie.

Uiteindelijk vormen de Leie en het Schipdonkkanaal de ultieme linie, die echter ook niet meer te verdedigen is. De Duitsers slagen erin over de afleidingsvaart (Schipdonkkanaal) te raken (26 mei). De twaalfde divisie trekt zich verder terug. Alberts eskadron zal zich terugtrekken richting Oostende. Van 24 tot 27 mei heeft de slag van de Leie plaats ; het Belgisch leger bevindt zich in een onhoudbare situatie zodat koning Leopold, als hoofd van het leger, beslist tot capitulatie.

Ik ben niet te weten gekomen in welke omstandigheden Albert Blaevoet in gevangenschap geraakt is. Wel staat op zijn kaart van krijgsgevangene dat zijn gevangenschap geduurd heeft van **27 mei 1940** tot **20 februari 1941**. De overgave van het Belgisch leger heeft plaats op **28 mei 1940**, vroeg in de morgen. Spijtig genoeg heb ik Albert en zijn familiegeschiedenis maar echt leren kennen wanneer ik inzage kreeg in de nagelaten familiestukken. Een stukje 'collectief geheugen' zou gered geweest zijn, indien hij – of iemand aan wie hij het verteld heeft - het had opgenomen of opgetekend.

Over het traject **Leie - Stalag XVII B** mogen we veronderstellen dat een deel werd afgelegd te voet, een deel per boot en een deel per trein. De Stalag XVII B was gelegen in **Gneixendorf**, noordelijks van de Oostenrijkse stad **Krems**, aan de Donau. Velen die in Stalag XVII B belandden, hadden de weg Leie-Antwerpen te voet afgelegd en waren ingescheept te Antwerpen. Via het Albertkanaal ging het naar Luik, alwaar ze op treintransport werden gezet, richting Krems. Anderen hadden naar Walsoorden moeten stappen en hadden via de Hollandse kanalen Nijmegen en Emmerich bereikt om vandaar per trein naar Krems te worden gevoerd (verhaal over de Rhenus => Willemstad). Er zijn heelwat interessante websites die vertellen over de krijgsgevangenschap van familieleden…

http://users.telenet.be/jacqueline.gerniers/SITE%20II%202011/index_27.htm
(Ned.)

http://cheratte.net/joomla1.5/index.php?option=com_content&view=article&id=77:les-prisonniers-de-guerre&catid=101&Itemid=83 (Frans)

Toen onze Duitse vrienden en wij - enkele jaren geleden - vanuit Dürnstein de streek van Melk, Krems, Altenburg, Gottweig en Zwettl doorkruisten om er de mooie abdijen te gaan bezoeken, hadden we er geen idee van dat we ons zo dicht bij het vroegere krijgsgevangenenkamp STALAG XVII B bevonden. Op het internet vond ik dat, waar eertijds de barakken stonden, eind jaren vijftig een vliegveld werd aangelegd. Hoe het eraan toeging bij aankomst in de Stalag is duidelijk beschreven in de licentiaatsverhandeling van de heer **Michael WIESNER** : De Belgische krijgsgevangenen en de Conventie van Genève 1940-1945, p. 37.
http://www.ethesis.net/conventie_geneve/conventie_geneve.pdf

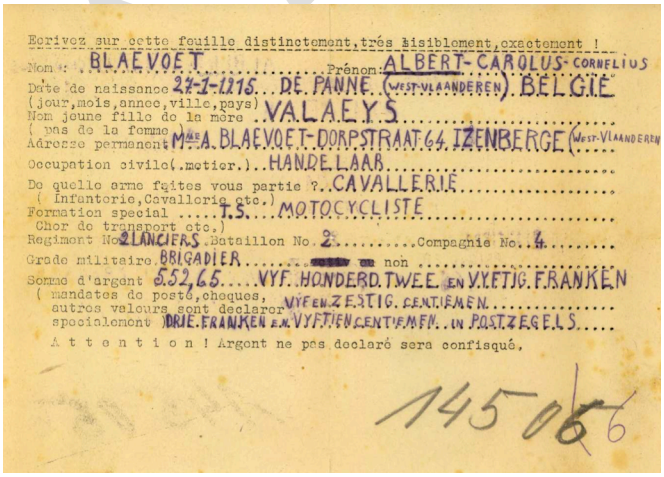
Ecrivez sur cette feuille distinctement, très lisiblement, exactement !
Nom : BLAEVOET Prénom : ALBERT-CAROLUS-CORNELIUS
Date de naissance 27-1-1915 DE PANNE (WEST-VLAANDEREN) BELGIE
(jour, mois, année, ville, pays)
Nom jeune fille de la mère VALAEYS
(pas de la femme
Adresse permanente MME A. BLAEVOET-DORPSTRAAT 64 IZENBERGE (WEST-VLAANDEREN)
Occupation civile(.metier.) HANDELAAR
De quelle arme faites vous partie ? CAVALLERIE
(Infanterie, Cavallerie etc.)
Formation special T.S. MOTOCYCLISTE
Chor de transport etc.)
Regiment No 2 LANCIERS Bataillon No. 2 Compagnie No. 4
Grade militaire BRIGADIER non
Somme d'argent 552,65 VYF HONDERD TWEE EN VYFTIG FRANKEN
(mandates de poste, cheques,
autres valeurs sont declarer VYF EN ZESTIG CENTIEMEN
specialement) DRIE FRANKEN EN VYFTIEN CENTIEMEN IN POSTZEGELS
Attention ! Argent ne pas declaré sera confisqué.
145066

Wanneer een soldaat werd geregistreerd bij aankomst, werden zijn gegevens genoteerd. Er werden foto's en vingerafdrukken genomen, en hij kreeg een nummer, dat ook op zijn identiteitskaart stond. … In de desinfectie-installatie (een aparte barak) werden gevangenen ***kortgeknipt****, geschoren en*

gewassen terwijl men hun kleren door een ontsmettingsmachine met waterstof-cyanide liet gaan. … Geld en waardevolle voorwerpen moesten gedeponeerd worden …

In het archief dat ik ter beschikking kreeg, steekt het formulier waarop Albert heeft aangegeven hoeveel geld hij op dat ogenblik bezat. Het ging over 552,65 F en 3,15 F in postzegels.

Het eerste nieuws vanuit STALAG XVII B is **ongedateerd**. De kaart heeft de rode censuurstempel en geeft op beknopte, voorgedrukte wijze informatie over de gevangene. De familie kon schrijven naar *Albert Blaevoet / 14506 / **Stalag XVII B Deutschland.*** De naam **Oostenrijk** wordt niet meer vermeld gezien het land, sedert de Anschluss van 1938, deel uitmaakt van het Duitse Reich.

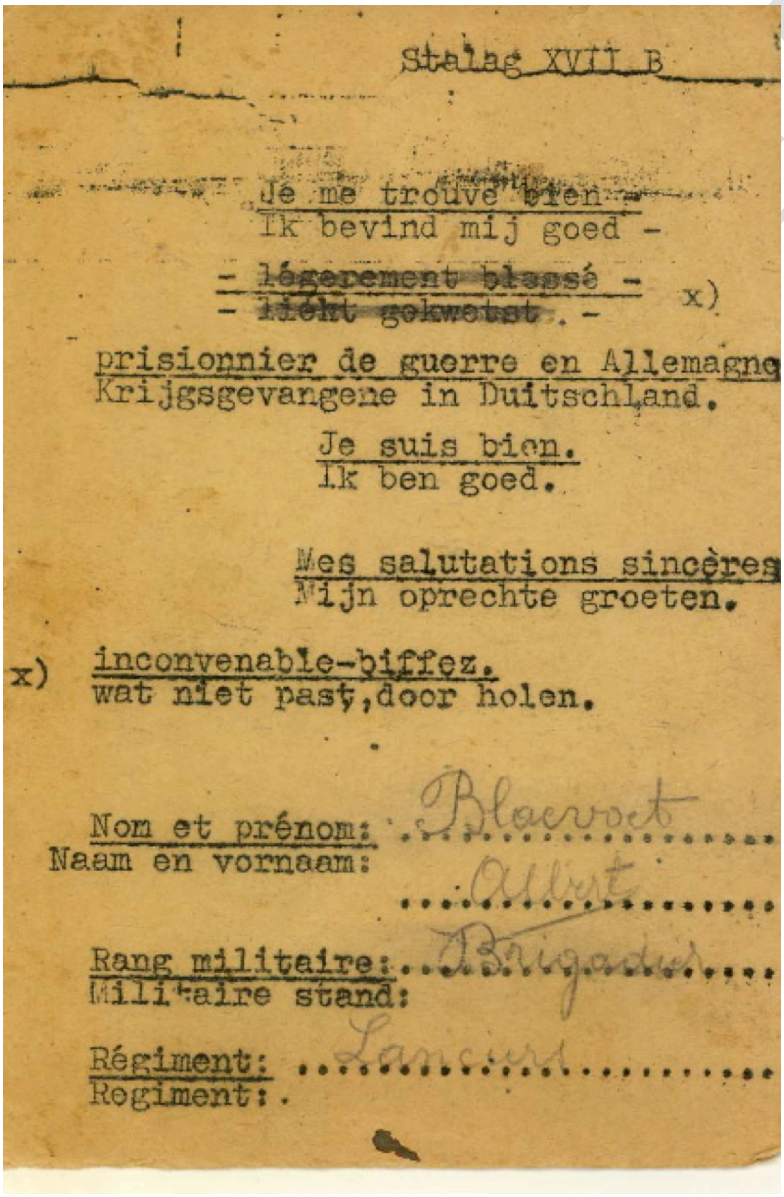

Stalag XVII B

Je me trouve bien -
Ik bevind mij goed -
~~- légèrement blessé -~~
~~- licht gekwetst -~~ x)

prisionnier de guerre en Allemagne
Krijgsgevangene in Duitschland.

Je suis bien.
Ik ben goed.

Mes salutations sincères
Mijn oprechte groeten.

x) inconvenable-biffez.
wat niet past, door holen.

Nom et prénom: Blaevoet
Naam en vornaam: Albert

Rang militaire: Brigadier
Militaire stand:

Régiment: Lancier
Regiment:

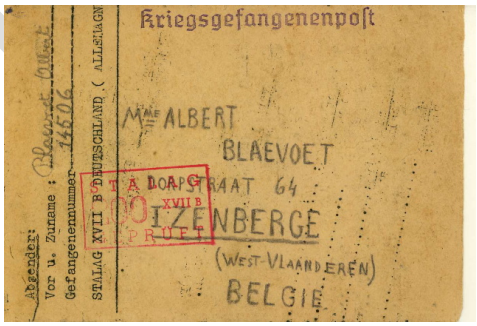

Kriegsgefangenenpost

Mme ALBERT
BLAEVOET
DORPSTRAAT 64
IZENBERGE
(WEST-VLAANDEREN)
BELGIE

STALAG XVII B (ALLEMAGNE)
Gefangenennummer 14506
Vor u. Zuname : Blaevoet Albert
Absender:

XVII B
PRÜFT

Een bericht dat opluchting zal gebracht hebben bij Pette, Augusta, Pharaïlde en de ganse familie.
Er is echter geen ontvangstdatum op genoteerd.

Een **niet gedateerde brief (eind juni ?)** - zonder postdatum, maar met rode censuurstempel **-** doet vermoeden dat het zijn eerste brief is aan ouders en echtgenote. Het zal wel zò zijn dat de correspondentie van de krijgsgevangenen niet de eerste bekommernis zal geweest zijn van de Duitsers. In Frankrijk was de strijd verder gegaan tot ook daar de wapens werden neergelegd en de overgave getekend (22 juni 1940). Voor de Belgen in de Stalags was het dus een bang afwachten. Er werd naar huis geschreven … *met angst in het hart - want ik ben toch zoo benieuwd om te weten hoe gij allen het stelt - laat ik u weten, alsdat ik in de beste gezondheid verkeer, en ik verhoop van u allen hetzelfde. Dagelijks bid ik den goeden God omdat wij niet lang meer gescheiden zouden zijn, en laat ons verhopen dat wij zullen verhoort worden. …*

Een kaart van **7 juli 1940** meldt dat hij het voorts goed stelt en nog niets ontvangen heeft van zijn thuis …

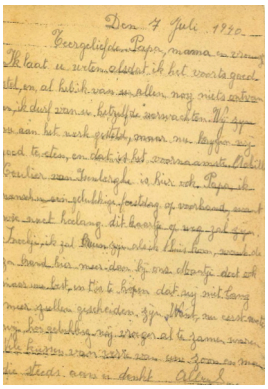

We zijn nu aan het werk gesteld, maar nu krijgen wij goed te eten, en dat is het voornaamste. Achille Coulier van Isenberghe is hier ook … ik zal bruin zijn als ik thuis kom, want de zon brand hier meer dan bij ons. Maatje doet ook maar uw best en t'is te hopen dat wij niet lang meer zullen gescheiden zijn. Want nu eerst weten wij hoe gelukkig wij vroeger al te zamen waren … De kaart heeft alleen de rode censuurstempel van de Stalag met het woord "Geprüft".

Op **28 juli 1940** schrijft Albert vanuit Stalag XVII B. Alweer geen postdatum. Op de kaart, aan de voorzijde, heeft iemand (Pharaïlde) genoteerd : *Ontvangen 15 September*. Albert schrijft : *Teergeliefde Ouders en Vrouwtje, Met ongeduld wacht ik naar nieuws van u allen want ik heb nog maar steeds niets ontvangen. Misschien hebt ge reeds geschreven, maar het kan gebeuren dat ge er te veel inzet en dat uwe brieven gescheurd worden door de censuur, daarom moet ge maar alleenlijk van persoonlijke kwestie's schrijven. Ik stel het voorts goed en verhoop van u allen hetzelfde …*

Op **9 september 1940** stuurt het *Rood-Kruis* vanuit Brussel (postdatum 10 september 1940) een kaart om te melden dat *Korporaal Albert Blaevoet 2de Carab.* zich *op 10 / 6 / 40 te Stalag XVII B* bevindt. Zijn nummer is **14506**.

ARCHIEFJES

Den 14 den september 1940 schrijft Albert dat hij nog steeds niets ontvangen heeft. Zijn brief wordt afgestempeld op 7 oktober en bereikt Izenberge op 17 oktober. Hij zegt dat hij het goed stelt en dat velen al nieuws gekregen hebben van huis. *Wat verlang ik naar wat nieuws, is Isenberge gebombardeerd geworden? en hebt ge gevlucht? en is er thuis vele schade gebeurd? Wij zijn nu sedert den eersten Augustus in een klein dorpje, wij doen hier gemeentewerk, de straten vermaken, en er zijn zeven mannen die bij de boeren werken. Wij zitten hier ten volle in de bergen, en wij hebben al sneeuw gezien van den 24sten Augustus. t'Ware te hopen dat we voor de winter thuis waren …*

Albert behoorde dus tot een Arbeitskommando, d.w.z. groep arbeiders die werken moest uitvoeren buiten het kamp : straatwerken, bouwwerken, landbouwerswerk …. Bij de foto's in het album, vond ik drie fotootjes die hoogstwaarschijnlijk dateren uit de Stalagtijd. Het is de typische souvenirfoto van vele oud-krijgsgevangenen.

Vermoedelijk Stalag XVII B - We zien de werkgroep met de begeleider. Ik meen onderaan rechts, Albert Blaevoet te herkennen.

Op **17 september 1940** stuurt Albert een kaart; die wordt afgestempeld op 7 oktober en komt toe in Izenberge op 16 oktober. Hij meldt dat hij de 1ste en 3de brief ontvangen heeft, … *den tweede zal wel ieverans op weg zijn*. In de brief leest Albert dat … *ze (= veel gevangenen) bijna allemaal thuis zijn, nu te beter voor hun maar ik ben toch altijd den ongeluksvogel hé! Nu we moeten geduld hebben. Ook ben ik content dat er niets kapot is bij ons … Ge zult allemaal goed duitsch spreken zeker tegen dat ik thuis kom? … duizend kussen van uit dertien honderd kilometers van Isenberghe.* Van eind mei tot ± 17 september had hij geen nieuws ontvangen van zijn familie. Dan is uiteindelijk die verlossende, eerste brief toegekomen! Nu is hij gerustgesteld.

Hij schrijft een langere brief op **29 september 1940** en begint brieven en kaarten te nummeren. Bovenaan prijkt **1°**: *Maandag zijn we uit dat dorpje vertrokken, nu werken wij terug op een grooten travaux. T'was ginder beter dan hier. Deze week hebben we enkele nummers van "Volk en Staat" gekregen, en als men dat leest, zou men denken dat alles terug normaal gaat in België, ik heb ook gezien dat Lucien Vlaminck thuis is …* Tussen de papieren uit de Stalagperiode, vond ik vier prentbriefkaarten van **Micheldorf** en een die de Pyhrnbahn voorstelt, **Alt-Pernstein bei Kirchdorf-Micheldorf mit der Kremsmauer**. Die kaarten werden niet verstuurd en zal hij gekocht hebben als souvenir. Wellicht is dat het dorpje waarvan sprake in brief van **14 september 1940** en waaruit ze vertrokken zijn …

Op **22 oktober** ontvangen ze in Izenberge een kaart die afgestempeld werd op 15 oktober en geschreven op **6 oktober 1940 (2)**. *Ik stel het voorts goed … Ik heb gisteren de wasch geslagen, ook heb ik moeten mijn broek lappen en zokken stoppen, k' zal content zijn als ik dat niet meer zal moeten doen …* En steeds het verlangen zo vlug mogelijk weer thuis te zijn!

Een brief van **12 oktober 1940 (3)**, afgestempeld op 28 oktober komt toe in Izenberge op 8 november. *… Wij hebben gelezen in "Volk en Staat" van den 5den Oktober dat er duizenden gevangenen te Antwerpen toekomen, die zijn er beter voor dan wij , maar onzen toer zal ook komen hé! Papa, ik zie ook dat het zoo slecht gaat in de commerce, dat kan bijna niet missen, hé! Ik las ook in de gazet dat ze in de vischwinkels in Oostende voor kleine plaatjes 20 fr de kilo vragen … Ik heb naar* ***Wommelgem*** *geschreven en gevraagd dat ze mijn koffer zouden naar huis sturen. … Hier gaat er geen uur voorbij of men spreekt van huis,*

ARCHIEFJES

en men maakt plannen voor de toekomst en men verlangt hier toch zoo naar nieuws van huis … Albert had gezegd dat hij zijn brieven zou nummeren. Bovenaan is aangeduid : **3°**. Veelbetekenend is de vermelding van de naam **Wommelgem**, de gemeente waar hij 's nachts opgeroepen werd (10 mei).

De vierde brief is gedateerd **20 oktober 1940 (4)**, afgestempeld op 1 november en ontvangen de 13de november. Hij heeft drie brieven terzelfdertijd ontvangen. … *Van Abel weet ik niets meer af, ik ben namelijk achtergebleven op de weg naar het schip, omdat ik bijna niet meer kon marcheeren, doch ik hoop dat ze intusschentijd al nieuws van hem zullen ontvangen hebben. Ik lees ook dat Georges Desmedt voorzeker gevangen is, daar ze van hem ook nog niets wisten. (Koosnaampje voor zijn vrouw), het is onnoodig van geld op te sturen, want men kan er hier toch niets mede doen. Naar ik zie zult ge ook niet meer betaalt worden voor mij.* Hier hebben we dus de zekerheid dat een deel van het traject met de boot werd afgelegd. Albert heeft er weet van dat sommigen reeds terug thuis zijn. *Wat verlang ik toch om U allen terug te zien, dat het toch niet te lang meer mocht duren hé! Maar we moeten geduld hebben, nu dat we al zooveel beleefd hebben mogen we den moed niet meer laten zakken. Papa, wat doet gij nu? leurt ge nog? t'is voorzeker ook niet te goed nu. (Koosnaampje voor zijn vrouw), ik zou eens bij **Verschaeve** vragen of hij niets kan doen voor mij.* Een zeer interessante passage, die laatste zin! De gezindheid van Verschaeve was genoegzaam bekend en zijn invloed op de plattelandsbevolking was groot. Als we daarbij weten dat kapelaan Verschaeve, samen met pastoor Baelden, instonden voor de huwelijksmis van Albert en Pharaïlde, dan is het bijgevolg niet verwonderlijk dat iemand als Albert aan zijn vrouw vraagt de hulp van kapelaan Verschaeve in te roepen, vooral nu hij weet heeft dat zovelen reeds thuis zijn. Om zijn brief te besluiten vraagt hij geen klederen of ondergoed op te sturen aangezien hij het nodige heeft. Laatste zin : *Mamatje, niet vergeten een woordje op de brief te schrijven hé. Vele kussen.* Telkens een speciaal woordje voor zijn moeder wier gezondheid zeer broos is.

In een kaart van **27 oktober 1940 (5)**, afgestempeld op 8 november en ontvangen op 24 november, dringt Albert er opnieuw op aan geen klederen of geld op te sturen. *Het eenige wat hier goed van pas zou komen is een van die berenmutsen en een khakisjerp. Gisteren heeft het bijna gansch de dag gesneeuwd, maar hij blijft nog niet liggen, tenzij op de bergen.* Opnieuw spreekt

ARCHIEFJES

hij de hoop uit vòòr nieuwjaar thuis te zijn en worden ***Wommelgem*** en *de koffer* vernoemd*. Ik heb geschreven naar Wommelgem en ik heb gevraagd dat die menschen mijn koffertje naar huis zouden willen sturen. Ik zie ook dat papa niet meer mag leuren. Wat doet ge nu, papa? Lieve ouders en vrouwtje, met mij moet ge niet inzitten, ik heb meer redenen om met U allen in te zitten … T'is te hopen dat die schoone dag zoo ver niet meer af is.* Interessant is : *'aan die menschen gevraagd…'.* We kunnen daaruit besluiten dat hij – vòòr de oorlog uitbrak - bij burgers gelogeerd was en er persoonlijke spullen heeft achtergelaten.

Op **10 november 1940 (7)** schrijft Albert nog een kaart. De (**6)** ontbreekt (fout bij het nummeren?). Deze wordt afgestempeld op 21 november en komt toe in Izenberge op 28 november. Hij stelt het voorts goed. *Deze week heb ik een nieuwe broek gekregen want mijn culotte was helemaal versleten. Heden avond is het St. Maartensavond een van de schoonste dagen uit onze kinderjaren … Van naar huis komen weten wij hier niets, men vertelt van alles, maar ik geloof niets meer. Geeft eens het adres van Marcel van Aalst dat ik eens kan schrijven …Mijn haar begint ook al stillekens op zijn plooi te vallen, t' is al een centimeter of vier lang … (Koosnaam), geen geld opsturen hé! …* Weer een interessant detail : het haar van de krijgsgevangenen was afgeschoren geworden. Van begin juni tot 10 november is 4 cm goed aanneembaar.

De ***Postkarte*****n** van de ***Kriegsgefangenenpost*** volgen elkaar op. Op **17 november 1940 (8)** schrijft Albert dat de brieven uit Izenberge niet regelmatig toekomen : … *ik zal er deze week misschien eenige tezamen ontvangen … Hier is het alle dagen hetzelfde werken en slapen. We hebben hier nog wat franschen bij ons gekregen deze week. …(Koosnaam), ge moet U eens alle drie laten fotografeeren en een foto opsturen, dan zie ik U toch allen eens. Van naar huis komen weten wij hier nog niets, doch de moed geef ik niet op. Ware dat een schoone dag moest ik thuis zijn met nieuwjaar, doch we mogen daarop niet rekenen. Vele groeten aan Petje en Metje Blaevoet en gansch de familie. Duizende kussen van verre …*

Van de brieven uit Izenberge is niets overgebleven, maar in het fotoalbum steken enkele fotootjes die waarschijnlijk beantwoordden aan Alberts verzoek. Waarschijnlijk heeft Pharaïlde aan een familielid gevraagd enkele foto's te nemen en heeft die naar Duitsland opgestuurd.

ARCHIEFJES

Pharaïlde en Augusta (mama Blaevoet)

We kunnen ons voorstellen dat - in die tijd - fotograferen voorbehouden was voor de zeldzame eigenaars van een fotoapparaat. Meestal was het een balgapparaat, zoals ik er zelf een gekregen had van mijn schoonbroer en waarmee ik mijn eerste foto's heb gemaakt tijdens mijn legerdienst in Aarlen (1964). Vader Camiel (Pette) staat er niet op want hij was waarschijnlijk aan het 'leuren', zoals het toen in West-Vlaanderen heette.

Brief van **24 november 1940** (9), afgestempeld op 9 december en ontvangen te Izenberge op 21 december 1940. Albert heeft 2 brieven ontvangen, deze van 16 oktober en die van 18 oktober. *… Deze welke ge den 11 october geschreven hebt is nog niet toegekomen. … in ieder geval wens ik U allen reeds een zaligen Hoogdag, want het zal voorzeker bijna Kerstdag zijn eer ge mijn brief ontvangt. Van sedert dat we terug zijn van dat dorpje, ben ik weer bij Achille Coulier. Hij heeft tot nu toe nog maar 3 brieven van zijn vrouw ontvangen. Ik heb daarjuist gesproken met twee jongens uit Gistel, die hier zijn komen werken, papa zij kenden goed Camille Buffel.* Albert vraagt aan zijn vrouw de pakjes tabak op te sturen die hij nog van tante Godelieve gekregen heeft, samen met enkele boekjes sigarettenpapier, en … *een tablet chocolat ware ook zeer welkom. Hier aan den blauwen Donau is het weder al enkele dagen slecht … Ik zie ook dat Michel Wyls trouwt, dat is beter of gevangen zijn. Nu t' zal allemaal beteren als we terug bij elkander zijn. Waar wij ons bevinden mogen we natuurlijk niet schrijven, doch het zal voorzeker niet lang meer duren vooraleer ge het weet …* Er volgt nog een raad voor zijn vrouw : *… niet altijd zitten studeeren (= piekeren), want moest ge u ziek maken, dan ware het nog veel slechter.*

De kaart van **1 december 1940 (10)** heeft een stempel van 9 januari 1941 en komt toe in Izenberge op 19 januari 1941. Albert heeft deze week geen brief ontvangen maar wel een pakje tabak.

Een tweede kaart, ook geschreven op **1 december (10)** doch niet afgestempeld,

ARCHIEFJES

geeft hetzelfde nieuws : *… als men wat kan rooken gaan die lange uren wat rapper voorbij … nu zit ik te rooken gelijk een ketter terwijl ik U schrijf.… Ik wens U tevens een zalig Nieuwjaar, hopende dat het jaar 1941 voorspoediger zal zijn … Vele kussen uit Oostenrijk …*

Brief van **8 december 1940 (11)**, afgestempeld op 24 december en te Izenberge toegekomen op 6 januari 1941. Hij heeft drie brieven ontvangen en één van Jeanne. *… uwe brieven waren geschreven den 21-oct-40, den 22-oct 40 en den 27 oct.40. … wat mij het meest plezier gedaan heeft dat zijn die foto's, en naar ik lees mag ik er nog verwachtende zijn. En gisteren heb ik dan nog een pakje ontvangen, het bevatte 2 d sardinen, 6 regels chocolat en 2 pakjes tabak.… Ik heb daar gelezen in een gazet dat er nogmaals 1600 gevangenen in België zijn toegekomen uit Stalag 1 A. T' is te hopen dat het weldra onzen toer is. (Koosnaam), hebt ge nu al eens bij kapelaan **Verschaeve** geweest? Ziehier wat ik nog heb van ondergoed : 3 hemden … (Koosnaam) en mama, ge staat oprecht goed op die foto's en ik verlang met ongeduld naar die andere.* Te oordelen naar de frekwentie van de brieven, zal Albert zich zeker niet verlaten gevoeld hebben door het thuisfront. Eens temeer blijft kapelaan **Verschaeve** dé man die eventueel iets zou kunnen doen om de repatriëring te bespoedigen.

Zijn kaart van **15 december 1940** (**12)**, afgestempeld op 10 januari, is toegekomen op 24 januari. Hij heeft de brieven van 31 oktober en 8 november ontvangen. Daarin staat o.a. dat hij misschien peter zal mogen worden. In ieder geval verliest hij de moed niet en hoopt dat ze dat in Izenberge ook niet doen.

Kriegsgefangenenpostmysterie ! De kaart van **22 december 1940 (13)** werd afgestempeld op 9 januari en komt toe op 19 januari 1941. Hij stelt het goed. Het vriest er 18 tot 20 graden onder nul. *…Gelieve de gansche familie een nieuwjaar te wenschen, want ik heb geen kaarten meer, ook mogen wij tusschen de regels niet meer schrijven. De moraal blijft toch goed bij mij en ik hoop dat het bij U hetzelfde is. Als ge kunt stuurt nog een weinig rookgerief op. De volgende maal schrijf ik een brief …*

Albert schrijft een lange brief op **5 januari 1940 (14)**, afgestempeld op 14 januari en ontvangen op 1 februari 1941. Veel nieuws heeft Albert niet te vertellen : *…we gaan werken en na het werk zitten we terug in de barakken. Het verwondert mij toch dat ik zo weinig antwoord krijg van de familie. Nochtans heb ik overal*

ARCHIEFJES

geschreven. Men kan zien dat ze niet goed weten, wat krijgsgevangen zijn beteekent. Hier wintert het ferm, wind, sneeuwen en vriezen zijn … Opnieuw vraagt hij aan zijn vrouw of ze al eens contact opgenomen heeft met kapelaan **Verschaeve**. *… Ik heb daar gelezen in een "laatste nieuws" dat er toch enkele duizenden naar huis zijn gekomen voor Nieuwjaar, dat zijn tenminste gelukkigen geweest he ! … (Koosnaam), ik heb dat fotoke van u en mama nevens mijn slaapbak gehangen, alzoo zie ik u altijd. Ik hoop eens een grooten brief van U allen te ontvangen met veel nieuws. Papa, waarom schrijft ge ook niet eens enkele regels? … Allen veel courage hé!*

We komen aan brief nummer **15** : geschreven op **12 januari 1941**, afgestempeld op 24 januari en ontvangen op 8 februari 1941. Hij heeft 2 brieven ontvangen : deze van 22 november en die van 24 november. Er was ook een antwoord van nonkel Lieven. … *Volgens de nummers der brieven zijn er 4 die niet toegekomen zijn. …Papa, ik zie dat ge al rond geweest hebt met garnalen, jammer dat er hier niet eens een 1/2 kilo vliegen, dat zou smaken zulle! Hebt ge nog geen anderen hond gevonden om aan de kar te loopen? want naar ik zie is Bora dood … Moest ge mijn wasch zien, ge zoudt u niet kunnen inhouden van lachen, klaar kan men die niet houden, alles is door en door vergrond. Nu, de tijd komt dat ik terug proper zal aangekleed loopen en tusschen witte lakens op een zachte matras bij u zal liggen, dat is een kwestie van geduld en moed. …* Iedere brief eindigt met de vurige wens zo vlug mogelijk weer bij de familie in Izenberge te zijn.

Begin februari 1941 wordt Alberts geduld beloond. We kunnen ons de gemoedsgesteldheid voorstellen van een krijgsgevangene die verneemt dat hij naar huis mag terugkeren. We hebben gelukkig nog de documenten die getuige waren van die heuglijke gebeurtenis : twee verklaringen, 'Bescheinigungen' (attest), gedateerd **5 februari 1941**.

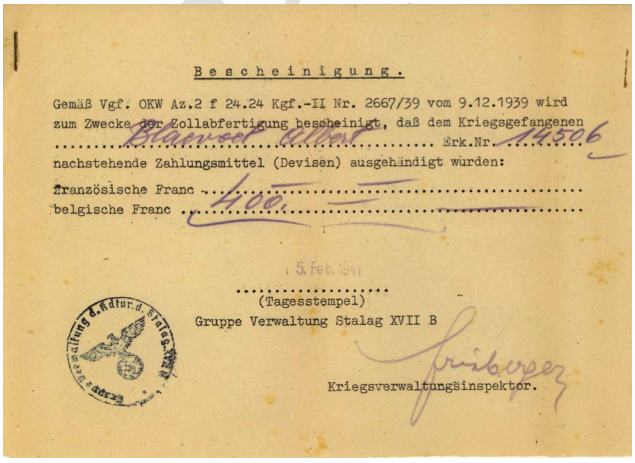

Bescheinigung.

Gemäß Vgf. OKW Az.2 f 24.24 Kgf.-II Nr. 2667/39 vom 9.12.1939 wird zum Zwecke der Zollabfertigung bescheinigt, daß dem Kriegsgefangenen Blaevoet Albert Erk.Nr. 14506 nachstehende Zahlungsmittel (Devisen) ausgehändigt wurden:

französische Franc .....
belgische Franc 400.

5. Feb. 1941
(Tagesstempel)
Gruppe Verwaltung Stalag XVII B

Kriegsverwaltungsinspektor.

Eén attest is voor de douane en verklaart dat aan de krijgsgevangene Albert Blaevoet **400 belgische franc** werden overhandigd.

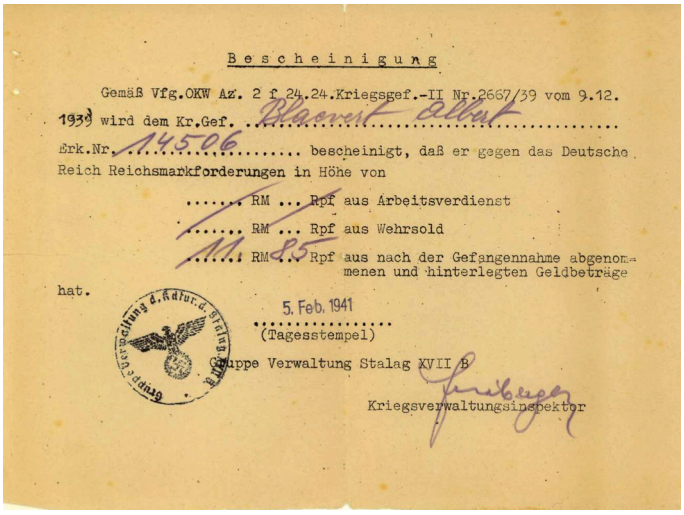

Bescheinigung

Gemäß Vfg.OKW Az. 2 f 24.24.Kriegsgef.-II Nr.2667/39 vom 9.12. 1939 wird dem Kr.Gef. Blaevoet Albert

Erk.Nr. 14506 bescheinigt, daß er gegen das Deutsche Reich Reichsmarkforderungen in Höhe von

..... RM ... Rpf aus Arbeitsverdienst

..... RM ... Rpf aus Wehrsold

11 RM 85 Rpf aus nach der Gefangennahme abgenommenen und hinterlegten Geldbeträge

hat.

5. Feb. 1941

(Tagesstempel)

Gruppe Verwaltung Stalag XVII B

Kriegsverwaltungsinspektor

Het andere attest - aan het vorige geniet - is een schuldvordering op het Duitse Rijk ten bedrage van 11 rijksmark en 85 rijkspfennig voor hetgeen hem werd afgenomen bij zijn aankomst in het kamp.

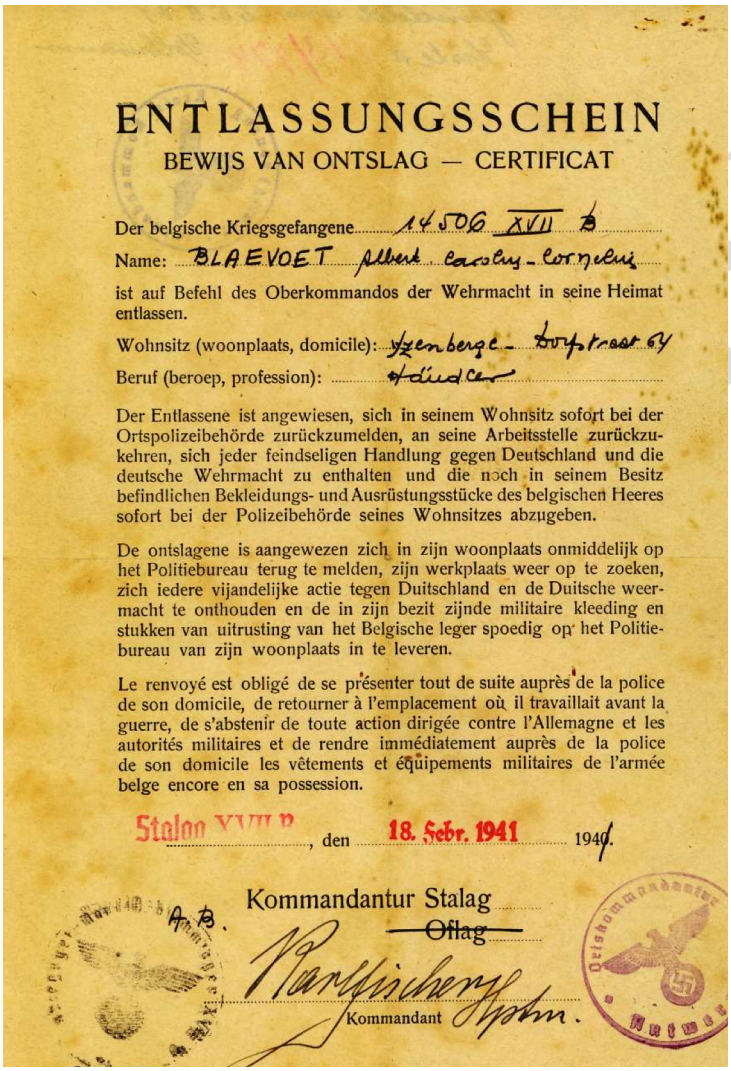

ENTLASSUNGSSCHEIN

BEWIJS VAN ONTSLAG — CERTIFICAT

Der belgische Kriegsgefangene 14506 XVII B

Name: BLAEVOET Albert Carolus-Cornelis

ist auf Befehl des Oberkommandos der Wehrmacht in seine Heimat entlassen.

Wohnsitz (woonplaats, domicile): Izenberge - Dorpstraat 67

Beruf (beroep, profession): Händler

Der Entlassene ist angewiesen, sich in seinem Wohnsitz sofort bei der Ortspolizeibehörde zurückzumelden, an seine Arbeitsstelle zurückzukehren, sich jeder feindseligen Handlung gegen Deutschland und die deutsche Wehrmacht zu enthalten und die noch in seinem Besitz befindlichen Bekleidungs- und Ausrüstungsstücke des belgischen Heeres sofort bei der Polizeibehörde seines Wohnsitzes abzugeben.

De ontslagene is aangewezen zich in zijn woonplaats onmiddelijk op het Politiebureau terug te melden, zijn werkplaats weer op te zoeken, zich iedere vijandelijke actie tegen Duitschland en de Duitsche weermacht te onthouden en de in zijn bezit zijnde militaire kleeding en stukken van uitrusting van het Belgische leger spoedig op het Politiebureau van zijn woonplaats in te leveren.

Le renvoyé est obligé de se présenter tout de suite auprès de la police de son domicile, de retourner à l'emplacement où il travaillait avant la guerre, de s'abstenir de toute action dirigée contre l'Allemagne et les autorités militaires et de rendre immédiatement auprès de la police de son domicile les vêtements et équipements militaires de l'armée belge encore en sa possession.

Stalag XVII B, den 18. Febr. 1941 1940.

Kommandantur Stalag ~~Oflag~~

Kommandant

Dan komt op **18 februari 1941** het verlossende document : zijn **"Entlassungsschein"** of het 'Bewijs van Ontslag". De Belgische krijgsgevangene **14506 XVII B BLAEVOET Albert - Carolus - Cornelus** wordt vrijgelaten om naar zijn vaderland terug te keren. Zijn beroep is aangeduid als *Händler* - handelaar. Er staat ook vermeld dat de ontslagene aangewezen is zich in zijn woonplaats onmiddellijk op het politiebureau te melden, zijn werkplaats weer op te zoeken, zich van iedere vijandige actie tegen Duitsland of de Duitse weermacht te onthouden en zijn militaire kledij en stukken van uitrusting van het Belgisch leger op het Politiebureau van zijn woonplaats in te leveren.

Dan begint de lange tocht terug naar Izenberge, zoals voor de meeste lotgenoten hoofdzakelijk per spoor.

Op de keerzijde van de **Entlassungsschein** staat dat Albert zich aangemeld heeft bij de **Kreis-Kommandatur** van **Furnes (Veurne)** op **25 februari 41** – Liste 143 / 477. Daarachter lezen we de naam **Vollmann** en prijkt er een stempel van de Kreis-Kommandatur.

Op **12 mei 1942** wordt hem een duplikaat van zijn identiteitskaart uitgereikt : hij is foorreiziger en handelaar.

Op **24 november 1943** bekomt hij zijn rijbewijs **. . .**

Aan Albert wordt later een ereteken toegekend : *het Oorlogskruis 1940 met Gulden Leeuw.*

ARCHIEFJES

Na de oorlog …

Pettes *paardenmolen te* ***Diksmuide – Pharaïlde, Albert, Camiel (Pette)***
Op de paardenmolen staat : ***C. BLAEVOET - VALAEYS***

Na de oorlog hernam het gewone leven van de late jaren dertig. Pharaïlde had, sedert haar huwelijk in februari 1938, haar intrede gedaan in de familie Blaevoet. Ze waren toen met hun vijven : Camiel, Augusta, haar broer Sylveer, Albert en Pharaïlde. Er waren de gewone zomerbezigheden met de kermismolens (paarden- en zwiermolen) en het waarzegsterkastje : *Rosita weet alles*. De wintertaken waren onderhoud van het materieel en de vishandel. Op Augusta kon niet veel meer gerekend worden. In 1936 had ze een beroerte gekregen en haar toestand was er sindsdien niet op verbeterd. Pharaïlde heeft al die jaren, tot haar overlijden (1948), voor Augusta gezorgd. In pastoor Vanheules boek wordt verteld over haar ziekte, soms met de rauwheid van de dialecttaal.

Augusta VALAEYS - 1886-1948

Augusta heb ik – spreekt vanzelf - nooit gekend, maar het doornemen van het Pette Blaevoet-archief was een confrontatie met eigen familieherinneringen. De woorden 'beroerte', 'hersenbloeding', 'trombose' … geven kippenvel als je ooit gezien hebt welke verwoesting het kan aanrichten. Het rouwprentje van Augusta spreekt boekdelen.

†

BID GOD VOOR DE ZIEL

van Mevrouw

AUGUSTA VALAEYS

Echtgenote van Heer

CAMIEL BLAEVOET

geboren te Izenberge, den 22 September 1886
en er godvruchtig overleden den 12 Mei 1948,
na ontvangen te hebben de laatste H. Sacramenten.

" Uit ter oogen, uit ter harte,, zegt het vlaamsche spreekwoord. En metterdaad aldus verdwijnt de zieke langzamerhand uit het geheugen der medemenschen - ruim twaalf jaren was Augusta niet meer buiten gekomen - maar te meer vriendschap en genegenheid mocht zij van de haren ondervinden in den gullen, werkzamen huiskring.
Als echte huisvrouw had zij zich, naar goede oude gewoonte, werken en slaven voor haar gezin, nooit ontzien ; en kristelijk, had zij daarenboven O.L. Heer niet vergeten in dagelijksch gebed en Zondagmis ; noch O. L. Vrouw in haar kapel potfs onder de drukke " negen dagen ...
Goed van inborst, vol eerbied voor haar eigen ouders, die zij zoowel opgaste in hun ouden dag als voor haar medemensch, steeds gereed om alleman te helpen, werd zij algemeen geëerd en bemind.
Moedig heeft zij in de laatste levensjaren haar zwaar kruis van het lijden gedragen, gauw tevreden, zonder klagen, doch biddend, en dankbaar voor die haar goed deden.
Vaartwel nu, **mijn dierbare Echtgenoot, geliefde Zoon, en goede Schoondochter**, die eenig mij al die jaren hebt opgepast, het scheiden valt lastig ; voor u werd het echter bijna te veel, en voor mij een verlossing.
Wij bidden voor malkander, en tot blij weerziens later in den schoonen hemel.

H. Hart van Jezus, ons toekome Uw rijk. 300 d. afl.
Zoet Hart van Maria, wees mijn zaligheid. 300 d. afl.

"Uit ter oogen, uit ter harte", zegt het vlaamsche spreekwoord. En metterdaad aldus verdwijnt de zieke langzamerhand uit het geheugen der medemenschen – ruim twaalf jaren was Augusta niet meer buiten gekomen – maar te meer vriendschap en genegenheid mocht zij van de haren ondervinden in den gullen, werkzamen huiskring.

In het archief zijn er de administratieve 'getuigen' van al de beslommeringen die een sterfgeval met zich meebrengt : *faktuur van de doodskist, rekeningen van de Kerkfabriek voor de Middelb. Dienst in de kerk, van de gedachtenissen, van de grafmaker, van de dokter…* Verwijzend naar Archiefje **MENSEN** was Augusta's beroerd traject tot een einde gekomen, en werd ze op 12 mei 1948 weer opgenomen in de grote stroom. Voor Camiel, Albert en Pharaïlde ging het leven verder : kermismolens en vishandel.

Enkele foto's met aanduiding van tijd en plaats:

Voor die tijd een klassieker als reisdoel …

Albert en Pharaïlde aan de watervallen van Coo (1955).

ARCHIEFJES

Pette met de driewieler tijdens de aanstelling van E.H. Louis Vanheule als pastoor te Izenberge (1960).

In 1960 werd E.H. Louis Vanheule ingehuldigd als pastoor van Izenberge. De heemkundige was ook een 'drijvende kracht' bij het tot stand komen van het kleine Bokrijk aan de 'Schreve' : het museum Bachten de Kupe. Hij moet wel zeer geïnteresseerd geweest zijn in de figuur van Pette Blaevoet dat hij aan die volksfiguur een gans boek wijdde. Camiel (Pette) was toen nog steeds zeer bedrijvig met zijn kermismolens en zijn vishandel.

Een mooie foto van Camiel aan het werk.

De grote breuk kwam in het jaar **1968**. Camiel was 80 jaar en het was genoeg geweest. De paardenmolen eerst, dan de zwiermolen werden verkocht. Hij hield het kastje met Rosita, de waarzegster. Inactiviteit was natuurlijk niets voor Camiel, wiens bijnaam Pette nu overal bekend was. Hij kocht de nodige machines voor houtbewerking en begon met de miniaturisering van wat ooit zijn levensbezigheid geweest was : zijn kermismolens. Hartstoornissen waren er de oorzaak van dat de kadans tijdelijk gebroken werd, maar de 'pezemaker' die hij in Leuven had gekregen, zorgde voor een herstart. Pette, de timmerman die indertijd zijn paardenmolen en woonwagen zelf had gemaakt, maakte nu schaalmodellen van molens, boerenkarren, wagens, schepen en alles wat hem maar interessant leek te imiteren. Bijna ongelooflijk dat in een periode van 17 jaar (tussen zijn 80ste en 97ste levensjaar) zoveel moois kon gerealiseerd worden.

In het archief van Pette, Albert en Pharaïlde, vond ik foto's die voor de plaatselijke geschiedenis zeker een aanwinst zijn. Ze tonen Pette, fier als een pauw, temidden van zijn kunstwerkjes.

Ze kwamen van heinde en ver om de miniaturen van Pette Blaevoet te bewonderen. In zijn briefwisseling bevindt zich een schrijven van de heer **Joris Van Der Meulen** (85 jaar), Courtmanslaan 74, 9990 Maldegem, daterend van 9 oktober 1985, een maand vòòr het overlijden van Camiel (97 jaar). Hij is onder de indruk geweest van wat hij gezien heeft in die Izenbergse loods. Het is een lofdicht opgedragen aan de kunstenaar :

Geachte heer, Mijn beloofde gedicht komt te laat na mijn bezoek maar ik ben ongesteld geweest en dat is ook niet verwonderlijk op mijn ouderdom (85 j.) Ik hoop dat het u voldoening zal geven.

In zijn tentoonstelling draaien de molens rond
Zoals in de tijd dat hij op de kermis stond
Zo kunstvol en natuurlijk zijn ze weergegeven
Gelijk het was op het Vlaamse kermisleven !
Maar dat is een kleinigheid van alles wat men daar ziet
Want als men verder kijkt gelooft men niet
Hoe het mogelijk is dat een bejaard man
Zo kunstvol en identiek alles maken kan.
Het is onmogelijk alles te beschrijven
En 'k zal eenvoudig bij de werkelijkheid blijven
Dat die tentoonstelling enig is in ons land.
Mijn bewondering dus voor Pette's vaardige hand !

ARCHIEFJES

Gelukkig geniet hij nog ten volle van zijn werk,
Want hij is gezond van geest en reuzesterk (?)
Om te sluiten een zeer welgemeend gebaar
Mocht hij worden weldra honderd jaar!
En komt toch eens de dag dat het is gedaan …
Zijn naam en werk zullen blijven bestaan.
Tijl

'De dag dat het is gedaan' is even nadien gekomen. Op 30 november 1985 overleed **Camiel Blaevoet** in de gezegende leeftijd van 97 jaar.

De Maldegemse dichter schreef opnieuw, op 7 december 1985 …

…
Geen knutselwerk, maar met vakkundige hand,
Bracht hij een hele tentoonstelling tot stand.
Hopen we maar dat zijn museum verder zal leven
En nog jaren aan zijn gedachtenis gestalte zal geven.

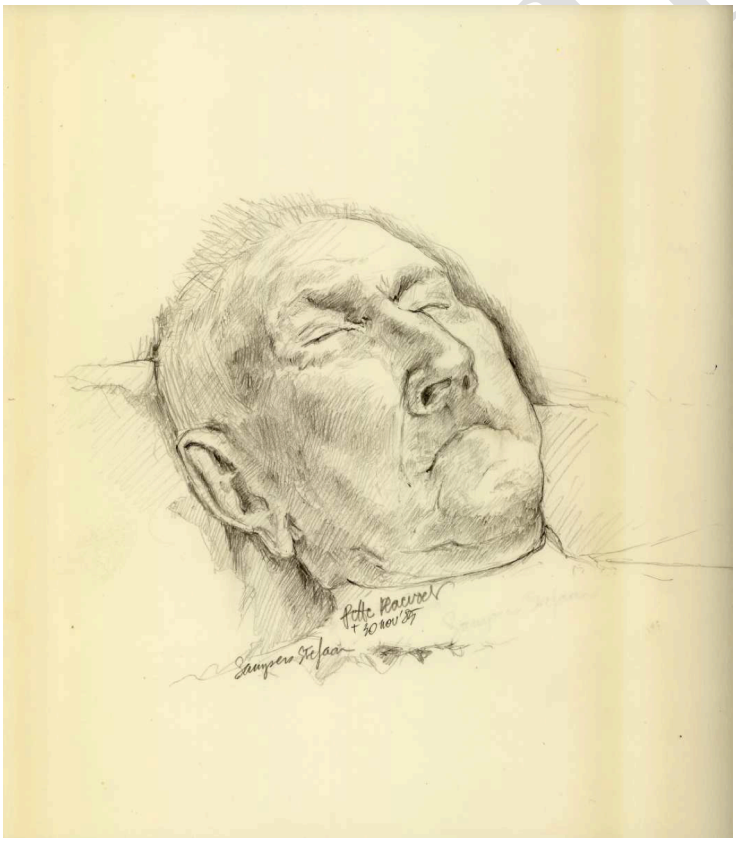

Volgens mevrouw **Annie Dever**, die de familie **Blaevoet** gedurende een twintigtal jaren heeft geholpen, heeft **Pharaïlde** haar schoonvader '***zeer goed verzorgd'***.

Tussen de papieren die Albert en Pharaïlde nalieten, bevond zich die enig mooie tekening van ***Stefaan Sampers*** *(Alveringem): Pette Blaevoet op zijn sterfbed.*

Het **PETTE BLAEVOET**-museum bleef nog een vijftiental jaren open. Albert en Pharaïlde waren fier de kunstwerken van hun vader en schoonvader aan de bezoekers te tonen en er de nodige uitleg bij te geven.

In een brief (12 januari 1987) aan **Julien van Remoortere**, de auteur van talrijke toeristische gidsen, gaf Albert *een omschrijving in grote lijnen van de tentoon-gestelde bezienswaardigheden : de getrouwe reproduktie in miniatuur van de eertijds door hemzelf gemaakte kermismolens, zoals : paardenmolen, zwiermolen (de Franstaligen spreken over die molen met de nonchalante betiteling van "casse-gueule" - smoelbreker ?), woonwagen, windmolens in groot en kleiner formaat, dit alles elektrisch aangedreven. Verder zijn er vissersboten, boerewagens en dito karren, tiibalt en bierwagens, schareslijp en petrolkar, huifwagen (in de volksmond 'witte wagen' waarin eertijds afgestorvenen naar hun laatste rustplaats gereden werden), verder mallejan (boomwagen), trouwkoets en char-à-bancs waarmee boeren, vòòr vijftig jaar, naar de markt togen; en dan nog talrijke kleinere spitsvondigheden.*

Een fotootje uit een betere tijd ***: Pharaïlde*** *in de loods te Izenberge.*

In 2000 werd het wegens Alberts tanende gezondheid té zwaar voor hen en Pettes 'lievelingen' werden overgebracht naar het Biermuseum te Fortem.
Op **18 februari 2003** vierden **Albert** en **Pharaïlde** nog hun **briljanten jubileum** (65 jaar huwelijk). Tien maanden nadien, op 19 december 2003, overleed Albert. De tekst op zijn 'gedachtenisse' was overduidelijk …

Albert,

Het was alsof je voor ons de pijn wilde verzachten door enkele dagen te wachten, zodat iedereen die je dierbaar was nog eens langs kon komen. Albert was een volksvriend. Hij hield van een praatje met de mensen. Vroeger trokken ze de ganse zomer van kermis naar kermis. In alle omliggende dorpen was hij gekend, iedereen zat wel eens op zijn "manège". Tijdens de lange wintermaanden trok hij de baan op met zijn verse vis. Men hoorde hem reeds van ver afkomen, wanneer hij steeds zijn zelfde wijsje floot door de micro. Zijn pauze, voor een hapje of een drankje, hield hij steeds op zijn zelfde adressen. Wij keken reeds naar hem uit, want iedereen kon wel uren naar hem blijven luisteren, als hij wedervaren vertelde. Eenmaal hij met pensioen ging, was stilzitten er nog niet bij, want samen met zijn teergeliefde Pharaïlde en Pette baatten zij hun museum 'Pette blaevoet' uit. Het overlijden van zijn vader op 30-11-1985, op de gezegende leeftijd van 97 jaar, bezorgde hem veel hartepijn, want zijn vader was tevens zijn beste vriend. Toen waren ze nog maar met hen twee om verder te gaan. Ze bleven hun museum nog vele jaren openhouden. In 2000, wanneer hun gezondheid het niet meer toeliet, hebben ze met veel weemoed definitief de poorten gesloten. Echter niet vooraleer hij een nieuw onderkomen gevonden had voor het levenswerk van zijn vader. Zovelen zijn daarna nog komen aanbellen voor museumbezoek en het was telkens met spijt dat hij de mensen naar Fortem moest doorverwijzen. Niettegenstaande Albert moeilijk te been was, konden hij en Pharaïlde samen in hun huis blijven wonen. Hij was tevreden wanneer vrienden hem opzochten voor een babbeltje bij een kopje koffie. Alles veranderde toen hij acht weken terug een kwalijke valpartij maakte en hierbij een heupbreuk opliep. Wij hoopten hem op enkele weken terug thuis te hebben. zijn lichaam was echter uitgeput. Vrijdagmorgen was Albert moe gestreden en heeft hij ons verlaten. Moge hij in vrede rusten … We zullen hem missen.

Annie

Pharaïlde had haar 'Bertje' verloren en stond er nu alleen voor. De oplossing was uiteindelijk het bejaardentehuis in **Poperinge**, de stad waar Annie woonde. Zo had ze iedere dag bezoek en de dinsdag gingen ze samen naar Izenberge. Pharaïlde genoot met volle teugen van haar 'thuis'. Annie deed het huishouden, ze namen samen het middagmaal en de koffie en 's avonds, om halfzeven,

ARCHIEFJES

reden ze terug naar Poperinge. Zo ging het nog gedurende jaren.
Geboren wanneer de Groote Oorlog in zijn vierde maand was, overleed Pharaïlde op 7 april 2009, bijna zes jaar na Albert.

Op het kerkhof van Izenberge vinden we, nabij de ingang van de kerk, het graf van pastoor **Louis Vanheule**, auteur van **'Pette Blaevoet vertelt'**. Hoewel 22 jaar jonger dan Camiel, is hij twee jaar vroeger heengegaan.
(1910 – 1983)

Rechts van de kerk bevindt zich het graf met de vier namen : **Camiel Blaevoet, Augusta Valaeys, Albert Blaevoet en Faraïlde Devriendt** (hier met F geschreven).

Die kleine familie van **Pette Blaevoet** had ik oppervlakkig gekend omdat in die jaren tachtig en negentig, een bezoek aan Pettes tentoonstelling een 'must' was voor iemand die in Izenberge voorbijkwam. Via het boek van pastoor E.H. Louis Vanheule wist ik al meer over de figuur 'Pette'. Aan de hand van de foto's, de boeken en de documenten die **Annie Dever** mij toevertrouwde, was het mogelijk een stukje Izenbergse geschiedenis uit de twintigste eeuw te reconstrueren en te bewaren.

Het molentje dat ik toen gekocht heb, draait nog steeds in een klein dorpje van Wallonië. Pettes karren doen me denken aan mijn grootvader, de smid van Proven. Mijn moeder kon zo mooi vertellen hoe delicaat en moeilijk het was, dat opwarmen van de hoepels en ze te doen passen op de wielen. Dat de smid dorstig was na zo'n arbeid aan het vuur, was toch normaal …
De **hooikar** in de loods stond er heel nederig tussen de vele, andere miniaturen. Afzonderlijk genomen en in de schijnwerper geplaatst, merkt men dat zo'n schaalmodelletje een puur **kunstwerk** was en **is**.

Een pareltje van miniatuurkunst : de hooikar van Camiel BLAEVOET.

Tot besluit

Zo hebben we de loep gehouden over de namen van enkele mensen (zie 1 lets over MENSEN), deze keer uit het mooie dorp IZENBERGE. Het was voor mezelf een uiterst interessante trip in de lokale geschiedenis. De documenten van Camiel, Pharaïlde en Albert kunnen aan een nieuw leven beginnen.

Mijn welgemeende dank aan Annie DEVER en Oscar DANNEEL, die deze archieven zorgvuldig bewaarden en mij de gelegenheid gaven ze in te kijken.

Dank ook aan het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis voor de inzage die ik kreeg in de militaire dossiers van Camiel en Albert.

Het boek van pastoor Vanheule 'Pette Blaevoet vertelt' is voor mij eveneens een belangrijke bron van informatie geweest.

M.V. 1913

©

Enkele overwegingen achteraf …

Cyriel Verschaeve, oorlog, bezetting, bevrijding …

Over de schrijver **Cyriel Verschaeve** kwam ik eind jaren vijftig plots veel te weten. Geen toeval : in **de Frères** hadden we in Poësis (5de jaar middelbaar) een 'nieuw aangekomen' leraar Nederlands en geschiedenis gekregen: de heer **Jaak De Meester**. Volgens 'betrouwbare bron' had hij les gegeven aan de universiteit van **Freiburg**. Hij bleek in ieder geval een enthousiaste bewonderaar te zijn van **Cyriel Verschaeve**, de kapelaan van Alveringem. **Jaak Demeester** – ex-dominicaan – had een rol gespeeld in de Vlaamsnationalistische jeugdbeweging en was in 1952-53 hoofdredacteur geweest van 'Ons Leven', het tijdschrift van het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond. In de lessen Nederlands maakten we kennis met de biografie van de kapelaan : zijn Vlaams en idealistisch engagement vòòr, tijdens en na W.O.I, hoe hij tijdens de Tweede Wereldoorlog meer en meer afgleed naar de collaboratie, hoe het verder afliep, tot zijn dood in **Sollbad-Hall (1949)**. Bij de bevrijding van de concentratiekampen (begin 1945) kwam de verschrikking, die achter een 'idealistische' nazi-voorhang had kunnen schuilen, aan het licht. Wij, als jongeren, konden begrijpen dat - op het einde van de oorlog, na het ontdekken van Auschwitz, Buchenwald … - degenen die zich hadden laten meeslepen door de sirenenzang van het vooroorlogse nazisme, werden nagewezen voor de verkeerde keuze die ze hadden gemaakt**.** De beoordeling van die collaboratie zal wel niet altijd correct geweest zijn. Ik heb altijd mijn ouders horen vertellen hoe – in die repressietijd – hun buren verontrust waren geworden, hoewel hun vermeende 'collaboratie' zich had beperkt tot een vriendelijk woord met een soldaat en zeker niet tot daden, de naam 'collaboratie' waardig. Soms leek het wel dat alleen duistere naijver de drijfveer was van de beschuldigingen. In tegenstelling daarmee gebeurde het ook dat een 'echte' ongemoeid werd gelaten, dit ter bevestiging van het gezegde : *Kleine dieven hangt men op, grote vallen door de strop*. Later**,** in de jaren tachtig, zou de TV-serie **'De Nieuwe Orde'** van **Maurice De Wilde** eens te meer aantonen hoe complex het geheel was.

Dat Cyriel **Verschaeve** - tijdens het interbellum - een figuur met aanzien was in de Westhoek en met bewondering opkeek naar de Duitse buur, is genoegzaam bekend, en daarin was hij niet alleen. We kunnen wel begrijpen dat **Albert** naar

ARCHIEFJES

zijn vrouw schreef om haar te vragen contact op te nemen met de kapelaan die hen in de echt verbonden had ; hij wilde zo vlug mogelijk uit zijn netelige situatie bevrijd worden en wist dat Verschaeves reputatie daarbij kon helpen. In die periode, vòòr de Duitse inval in Rusland (juni 1941) was Verschaeves collaboratie nog beperkt gebleven. De strijd van Nazi-Duitsland tegen het communistische Rusland – voorgesteld als de strijd tegen de goddelozen (Rome of Moskou !) - zou Verschaeve ertoe brengen openlijk de Vlamingen aan te moedigen tot deelname aan die strijd. Op het ogenblik dat Albert zijn brieven schreef, had Verschaeve zich nog niet zover geëngageerd.

Bij het lezen van Alberts brieven denk ik telkens weer aan **Willem Vermanderes "Het is altijd iemands vader, altijd iemands kind"**. Vooral het fragment waarin kapelaan **Verschaeve** de raad geeft aan de jonge kunstenaar **Daniël** naar Berlijn te gaan, is veelzeggend (jaren dertig). Daniël komt uiteindelijk terecht bij **Arno Breker,** dé beeldhouwer van nazi-Duitsland. Na de oorlog wordt het Daniël kwalijk genomen zulke nauwe banden te hebben gehad met de Duitse kunstwereld en wordt hij gedwongen naar Argentinië uit te wijken. Dan te bedenken dat die grote **Arno Breker** in **september 1973** naar Brugge is gekomen om in het klein cultureel centrum van **De Goezeput** "paintings, engravings on glass, wood and paper" tentoon te stellen, zoals het in de Lloyds verzekeringspolis was aangeduid. http://nl.wikipedia.org/wiki/Arno_Breker

De slag aan de Leie

Het einde van de **Slag aan de Leie** (28 mei 1940) was ook het begin van veel Belgische, politieke miserie. De koning die in het land bleef, de regering die vluchtte, de vele gesneuvelden,

en de discussie of de 'capitulatie' wel een goede zaak geweest was. Spijtig genoeg hebben we geen rechtstreekse getuigenis van Albert Blaevoet over die laatste dagen van de 'achttiendaagse veldtocht'. Eén zaak was zeker : hij had het er levend van afgebracht en zijn krijgsgevangenschap was – al bij al – nog draaglijk geweest. In de familie van mijn echtgenote (Liégeoise) werd steeds gesproken over de ongelukkige **Robert Bechoux** (neef van mijn schoonvader, **Georges Bechoux**) die het leven verloor te **Ooigem**. Het volstaat de verschillende gespreksforums op het internet te volgen om vast te stellen dat nu nog, de **Slag aan de Leie** en **de capitulatie,** steeds voer uitmaken voor communautair gekrakeel. De **Koningskwestie** zou er uit voortvloeien en de reeds ingewikkelde Belgische politieke situatie nog complexer maken. De daaropvolgende decennia beamen het geheel.

Foto's : - *Anne-Marie **BECHOUX** aan het monument te **Ooigem,** ter nagedachtenis aan de gesneuvelden van het **1ste Linieregiment***

- ***BECHOUX Robert** neef van haar vader Georges Bechoux.*

(Over de belevenissen **van Georges BECHOUX** – **AIR GUNNER R.A.F.** -> zie

VIII - 1940-1945 GEORGES BECHOUX.)

Krijgsgevangenen 1940-1945

De vrijlating van de Vlaamse krijgsgevangenen, zo kort na de vijandelijkheden, stond natuurlijk in schril contrast met wat hun Waalse lotgenoten meemaakten, die tot het eind van de oorlog in de krijgsgevangenkampen moesten blijven. Het maakte deel uit van de Duitse strategie die ze reeds tijdens de Eerste Wereldoorlog hadden toegepast : de twee taalgemeenschappen tegen elkaar opzetten om aldus beter te heersen. Via de familie van mijn echtgenote, heb ik ook de verhalen i.v.m. de vrijlating van krijgsgevangenen, gehoord in hun Waalse versie … L'oncle Henri en l'oncle Léon hadden al die oorlogsjaren in Duitsland doorgebracht en kwamen slechts na het einde van de oorlog terug.

ARCHIEFJES

Juni 1945 - Vreugde in Chardeneux (een van de mooiste dorpjes in Wallonië)

*Een belangrijk ogenblik in het leven van 'l'oncle Henri', de broer van mijn schoonmoeder. Hij komt terug uit gevangenschap (Stalag 1 A) begin **juni 1945** (1 maand na het einde van de oorlog !) Natuurlijk is de ganse familie erbij om dat heuglijk moment te laten vereeuwigen.*

1/ L'oncle Henri met vader (Joseph Lardot) en moeder (Irma Dodet)

2/ L'oncle Henri (gehurkt) met vader, moeder, broers, zussen en neefjes.

M.V. 2013

ARCHIEFJES

©